Proletari din toate țările, uniți-vă !

CRONICA

33
(498)

Săptămînal politic-social-cultural editat de Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă Iași, anul X nr. 33 (498), vineri, 15.VIII.1975 8 pagini, 1 leu

Spre întărirea colaborării și unității

Ca o expresie a democratismului vieții noastre de stat, în ședința comună a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., Consiliului de Stat și Consiliului de Miniștri ale Republicii Socialiste România, a fost prezentată informarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, cu privire la activitatea desfășurată în ultima vreme pe planul politicii externe, soldată cu semnarea unor documente de extremă însemnătate. Forurile cele mai înalte de conducere ale partidului și statului nostru au fost astfel în măsură să ia act din nou de bogata și ferma acțiune pe care, în numele întregului popor, tovarășul Nicolae Ceaușescu o dedică edificării păcii și securității în Europa și în întreaga lume. Dînd o apreciere deosebită rezultatelor acestei activități neobosite a celui mai iubit fiu al poporului român, Comitetul Politic Executiv, Consiliul de Stat și Consiliul de Miniștri au salutat încheierea cu succes a lucrărilor Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa, considerînd că ea reprezintă „un moment de însemnătate istorică în viața politică pe continentul european". Ședința comună a scos în evidență cu satisfacție mai ales contribuția susținută a României pentru „afirmarea unor concepte și principii noi în viața internațională".

Ideea esențială care se degajă din lucrările acestei ședințe a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., Consiliului de Stat și Consiliului de Miniștri este, în afară de aprobarea semnării actului final al Conferinței de la Helsinki, cea a necesității unor măsuri corespunzătoare, pentru traducerea în viață a stipulațiilor marelui act internațional semnat în capitala Finlandei. În acest scop, devine necesară „întărirea colaborării și unității tuturor popoarelor, a tuturor forțelor progresiste iubitoare de pace, fără deosebire de convingeri politice, filosofice sau religioase, întărirea unității lor, atît pe scară națională, cît și pe plan european".

În spiritul acestor eforturi continui pentru întărirea colaborării și unității, România ține să afirme din nou un punct de vedere ferm și înaintat, militînd pentru dezarmare, pentru desființarea bazelor militare, retragerea armamentului nuclear și trupelor străine de pe teritoriile altor state, lichidarea concomitentă a blocurilor militare opuse și crearea unui organism permanent menit să asigure organizarea unor noi reuniuni în vederea examinării aplicării angajamentelor asumate. De asemenea, România militează în continuare pentru soluții juste și echitabile în toate cazurile concrete de conflict existente la ora actuală pe glob.

În același context, ca o mărturie a atitudinii consecvente a țării noastre, a partidului și statului nostru, — au fost apreciate ca acte în spiritul documentelor Conferinței de la Helsinki, vizita oficială în România a președintelui Statelor Unite ale Americii, Gerald Ford, ca și vizita oficială a primului ministru al Franței, Jacques Chirac. Discuțiile ce au avut loc ca și documentele semnate cu acest prilej demonstrează clar că „Țări aparținînd unor sisteme social-politice deosebite, de mărime și potențial diferite, pot și trebuie să găsească în zilele noastre căile care să le permită să conlucreze rodnic, atît pe plan bilateral, cît și în sfera vieții internaționale pe bază de egalitate și respect al independenței și suveranității naționale". Necesitatea întăririi colaborării și unității primește astfel o strălucită confirmare și concretizare.

CRONICA

C. RESSU : „La culeș"

NOI, CONTEMPORANII

Cine sîntem **noi** — cei care încercăm a stabili astăzi corespondențe cu marile valori ale literaturii create de-a lungul timpului ? Întrebarea nu s-a bucurat de o prea mare atenție. Aproape axiomatic, se consideră că „sensibilitatea contemporană" este diferită față de cea a înaintașilor ; că, în definirea ei, factorii conjuncturali, legați de rezolvarea strictelor solicitări ale prezentului, ar fi în măsură să-i împlinească singure pretențiile. Se vorbește transșant despre această sensibilitate (care poate fi și anti-sensibilitate, sarcasm, cinism, demistificare) sau despre „ochiul contemporan" (în materie de plastică și de spectacologie), ca și cum însăși canalele psihice de comunicare între om și lume ar fi diferite de cele anterioare. În acest sens, a considera că se poate realiza o percepere exactă și, mai ales, completă, a prezentului, fără experiența trecută, fără memorie, deci fără bagajul de cunoștințe care ordonează impresiile de fiecare moment, fără memoria afectivă, fără acele preferințe care exprimă tot stări afective, determinînd, în parte și cumpăna judecății, înseamnă a vorbi despre un individ abstract, — construcție utopică, de neacceptat nici ca ipoteză de lucru. Cînd Apollinaire, poetul care a știut totuși să-l înțeleagă pe Ronsard și pe marii clasici, avea să spună, înrîurit de futurismul lui Marinetti (după 1913), că, revoluționari fiind, „nu avem nevoie de strămoși", săvîrșea o eroare de psihologie elementară, verificată ca atare prin devenirea mișcărilor de avangardă. A spune „nu avem nevoie" de ceva poate fi, ca în cazul de față, o apreciere subiectivă ; faptul de a exista însă acel **ceva** reprezintă o realitate obiectivă, și încă una pe care o resimțim și în prezent. Aceeași idee, exprimată metaforic prin îndemnul de a „ne ucide morții" (deci amintirea obsedantă a strămoșilor, a înaintașilor) se însoțește, deloc paradoxal, de un vag sentiment al culpabilității pe care-l sugerează orice act de suprimare brutală a vieții, cu atît mai mult paricidul...

N. BARBU

(continuare în pag. 4)

Metafora

Luciditatea și acțiunea ne definesc incontestabil, energia noastră aflîndu-și o neîntreruptă justificare și materializare. Sîntem, deci, în marea noastră majoritate, spirite exacte — în acord cu secolul acesta al tuturor exactităților.

Rămîn, însă, în noi niște fantastici fiori ai metaforei, o necesitate acută de imagine lirică. În orele încărcate ale existenței fiecăruia, există o secundă sau două cînd observăm raza de soare sau adierea frunzei, cînd încredințăm hîrtiei un cuvînt duios și cînd ne place să privim în neștiut cu ochii aburiți de liniștea sau de neliniștea lăuntrică. Înclin să cred că nici unul dintre actele noastre de viață, oricît de angajate ar fi, oricît de răspunzătoare și de importante ar fi, nu pot fi lipsite de reflecția caldă a metaforei. Ideea însăși este o metaforă, ideea inițială și deschizătoare de drumuri, deoarece în ea se găsește sîmburele entuziasmului, iar entuziasmul e una dintre cele mai metaforice manifestări omenești. Momentele încordate ale muncii au metafora lor ascunsă, de o superbă și angajantă modestie. Victoriile nasc, la rîndul lor, metafora apropierii de ideal. Ba chiar și înfrîngerile au metafora lor, o anume imagistică a îndîrjirii din care se desenează dimensiunea următoarei victorii.

Metafora se află în noi, în sinceritatea noastră, se menține și se va menține drept un amănunt etern uman și niciodată anulat de civilizație. Să nu încercăm a ne minți dintr-un prost înțeles orgoliu al secolului douăzeci, dintr-o spaimă nefirească de a nu fi socotiți desueți.

Metafora din noi, din expresia, din mediul, din visul nostru, este — dincolo de reveria ei aparentă — o sinteză a mișcării. Să n-o înțelegem altfel. Metafora ne înnobilează și ne acordă statutul înțelepciunii afective.

Andi ANDRIEȘ

În celelalte pagini:

AL. ANDRIESCU
Cronica literară

AUREL LEON
Pașcanii,
un oraș care se grăbește

Interviu cu IOAN ALEXANDRU

Manifest

Înafară de gura mea eu mai știu
    să vorbesc și cu aceste două mîini,
căci sufletul mi-e plin de păduri
    în care cerbii țării aleargă cu turma.
De-i iarnă, încălzesc pămîntul țării
    cu tot focul aprins în obraji și plămîni
căci niciodată nu spune :
    — „pe-aci să nu-ți mai văd urma".

Prieteni, în cutia universului
    v-am pus o scrisoare
    o să ajungă la voi
    în adîncuri de mină sau pe cîmpii.
Piesă cu piesă, în hala luminii
    sînt demontate ale nopții motoare
    dar nu cu ciocane și dălți
    ci cu altfel de scule turnate
    din metalul scump al bucuriei.

În plină stradă aud vorbindu-se
    numai despre viitor.
Am secerat tot grîul din preajma inimii
    și iată pîinea, vinu și rupe și mănîncă.
În zori, pămîntul e îmbrăcat
    în salopetă albastră de muncitor,
noi credem în ziua de mîine
    și credința noastră rămîne
    — deși netrecută pe hărți — stîncă.

Ion Trif PLEȘA

DORIN TUDORAN:

Cîntec de trecut Akheronul

AI. ANDRIESCU

A scrie astăzi un volum de versuri construit pe o singură idee, obsesivă, aceea a dispariției, cum face Dorin Tudoran în volumul **Cîntec de trecut Akheronul**, Editura „Cartea Românească", 1975, s-ar părea, dacă am rămîne la suprafața mitologizantă a temei, așa cum ne sugerează titlul, că este un gest care îl plasează de la început pe autor în afara actualității. Temele liricului, după cum se știe, sînt însă limitate, și una dintre cele mai mari, eterne, o adevărată piatră de încercare pentru poet, este cea abordată cu atîta curaj, dacă avem în vedere și vîrsta autorului, în acest volum. Mari poeți ca Homer, Virgil, Ovidiu, ca să rămînem numai în zona antichității, deși Dante ne invită să depășim acest prag, și-au imaginat coborîrea în infern, și eroii lor i-au gustat nu o dată apele, revenind la suprafață cu experiența îmbogățită, ca Ulise sau Eneas, dezamăgiți ca Orfeu, care o pierde pe Euridice, îmbogățit cu calități supranaturale și pregătiți pentru victorii surprinzătoare ca Hercule, cel scăldat de Thetis în Stix, pentru a deveni invulnerabil, în afara călcîiului pe care îl ținea zeița-mamă. Martiriul simbolic al lui Sisif, prin care înțelegem destinul omului în general, pentru că în volumul **Cîntec de trecut Akheronul** nu se face niciodată aluzie la acest straniu erou mitologic, îi oferă lui Dorin Tudoran prilejul unei meditații personale, care îl ține departe, în afara cîtorva sugestii ce vin de aici, de frumoasele legende la care ne-am referit. Din clasicismul antic tînărul poet moștenește doar o constantă undă de seninătate în modul de a privi destinul imuabil al omului.

Trecînd dincolo de mitologizarea clasicizantă, cu o tentă didactică și moralizatoare pronunțată, care a făcut ca eroi, cum ar fi Prometeu de pildă, să fie oferiți mereu ca simbolul eliberării omului de prejudecata slăbiciunii sale funciare față de atotputernicia zeilor și tiranilor, Dorin Tudoran vizează cu totul altceva în aceste „cîntece": realizarea unei meditații asupra trecerii și vîrstei, o inițiere înțeleaptă în destinul care ne îndreaptă către apele amare, după credința celor vechi, ale Akheronului, după ce am gustat din Lethe, fluviul uitării, pentru a rămîne numai cu poezia, luată ca simbol al lucrurilor neatinse de distrugere: „de multă vreme sufletul meu era o absență/ într-un trup de nisip scînteietor și dintr-o dată printre mesteceni/ s-a ivit un gînd fraged precum dinții dintîi pe care-i stăpînisem/ de-a-lungul apei întristate de călătoriile pretimpuriilor anotimpuri/ de multă vreme sufletul meu era o absență/ în măduva solemnelor crengi aruncate pe maluri de taină și / cînd visul acesta mi se părea prea fierbinte îl despicam cu/ săbiile de apă ce-mi încingeau șoldul argintat și melodios/ de multă vreme sufletul meu era o absență/ ca o veste pe care o porți cu tine dar nu vrei să ți-o dai ori/ nu poți pentru că ești prea singur ca s-o asculți cum se cuvine/ și călătoria ta prinț de fum nu s-ar mai întîmpla sub treimea nopții/ de multă vreme sufletul meu era o absență/ într-o stea cu geamuri de borangic prin care nu se aude decît/ cîntecul apei purtînd opritele fructe ale timpului și malurile/ surpîndu-se sub caii de pîslă aducînd daruri ce se ofilesc neatinse/ de multă vreme sufletul meu era o absență/ în cîntece care nu-l mai pomeneau și valea în care poposișem era/ aproape plină cu zăpadă de neînțeles pentru tălpile mele/ iar săbiile de apă ce-mi încingeau altădată soldul argintat și melodios/ rămăseseră în urmă murmurînd vindecate precum iarba crescută/ fără prihană într-o catedrală dintr-o planetă invizibilă" (**De multă vreme**). Ideea desprinderii **din și în** univers este fixată în cele mai diverse chipuri în aceste cîntece care, reunite, formează o compoziție extrem de armonioasă pe tema trecerii, a călătoriei ireversibile: „unde se mai poate călători cînd blîndul mînuitor al armelor/ mă așteaptă în larg și vulturul cu aripi de borangic/ doarme acoperit de iedera nopții cînd velinul trup al apei/ luminează țărmul subțiat de așteptare și unde se mai poate călători cînd iarba îmi otrăvește orbitele/ pustiite de calde și voluptoase fărădelegi/ și akheronul s-a împotmolit în trupul meu iar voi/ de partea cealaltă așteptați să se nască pămîntul" (**Unde se mai poate călători**). Cuprinderea unor imagini limpezi, izvorîte firesc, în versuri cantabile, cu multe repetiții nesupărătoare, formează virtutea esențială a acestor poeme.

Lirismul lui Dorin Tudoran nu-i autobiografic, chiar atunci cînd aparențele par a impune o astfel de concluzie. Aluziile la părinți, în aceste cîntece de călătorie în timp, sînt elementele aceleiași metafore a desprinderii din contopirea universală: „așa începeam călătoria cu timpul despre care nu știam nimic/ strîns între umerii mei prea înguști și cu trei flori de pămînt strecurate/ sub tainica platoșă de borangic furată de pe trupul bietului meu tată/ am ridicat brațul care nu cunoscuse pînă atunci gustul faptei/ mi-am uns trupul cu nenumărate dovezi de pace și-am pornit / iarba se pregătea pentru nașteri crîncene și n-am avut vreme să-nțeleg/ ce-mi spunea despre apa ascunsă în trestii o femeie plăpîndă semănînd cu mama/ nu-mi amintesc decît un bici care plesnea luminîndu-mi drumul/ pînă la poarta cetății și brațele voastre foșnitoare arătîndu-mi/ încotro trebuie să pornesc și porțile cum tremurau ca un cimitir de fluturi/ iar eu murmuram de parcă aș fi vrut să țin minte: „există oare/ într-acolo forma sacră ce m-a adăpostit dintotdeauna/ pînă să fi fost tulburată nutritoarea tăcere pe care o pierd acum?" (**Așa începeam călătoria**). Confesiunea poetului nu ține, nici în alte referiri, din alte poeme, de amănunte biografice concrete, în aceste versuri atît de profund lirice totuși, pentru că oglindesc o dramă asumată, trăită, nu una mimată, cum din nefericire se mai întîmplă în alte producții lirice. Omul sub timp nu este o abstracțiune teoretică, rezultatul unor ipoteze, ci proiecția unei puternice mișcări interioare. Existența este o așteptare neliniștită în mai toate aceste poeme înfiorate de necunoscut: „aștept la malul apei să fiu aruncat din trup/ dar urmele tale nu vor să se steargă de pe mine/ m-ai lăsat îngenuncheat într-o poiană bolnavă/ dar cine va veni să-mi cumpere o rană frumos mirositoare?/ aștept ocrotit de nunta ierbii aștept/ pieptul îmi sfîrîie de-atîta lumină/ și mirosul armurii topite bate ca un crivăț subțiindu-mă/ aștept vino să-mi speli ochiul de pămînt neprihănit" (**Așteptare**). Poetul găsește, de cele mai multe ori, pentru comunicarea acestei profunde stări sufletești, imagini fericite, din care o reținem pe aceasta, de la începutul poemei **De parcă nimeni**: „dac-aș sti unde mă aflu v-aș spune: „prieteni, cred/ că a venit iarna și mi-e dor de voi; locul în care am poposit/ nu e decît un ciob de porțelan peste care burțile lupilor alunecă putrede" (**De parcă nimeni**). Tărîmul cutreierat de vis se oglindește sub fețe fascinante, abolind orice spaimă de lumea umbrelor, în acest **Cîntec de trecut Akheronul**.

Volumul lui Dorin Tudoran, temeinic structurat pe o idee centrală, se opune unor culegeri de poezie în care caracterul compozit maschează uneori doar lipsa organizării și, în ultimă analiză, incapacitatea de a gîndi. Ținîndu-se departe de poetizarea factice a existenței în amănuntele ei concrete, Dorin Tudoran realizează în **Cîntec de trecut Akheronul** un tulburător poem orfic, pentru că menirea cîntecului său este, așa cum visa și autorul **Eneidei** pentru Orfeu, oprirea „roții supliciului".

mențiuni critice

NICOLAE MOTOC: Poem scris pe suflarea pămîntului

Autenticul pur, concretul însuflețit, adîncurile diafane, într-un cuvînt „fiordurile faptei" naturii, caracterizează poemul lui Nicolae Motoc (**Poem scris pe suflarea pămîntului**, Ed. Eminescu, 1975), un poet al firii pe care o deslușește adîncindu-i taina. Sînt „înregistrate" aici, cu delicată acuitate a percepției, elementele Toposului, mai puțin prezente în poezia patriotică, dar care, deopotrivă cu cele frecvente, participă la întemeierea unei Patrii.: „Patria lăuntrică / Pe care se / sprijină patria / dinafară". Este relevată astfel „starea fluturelui", semn al efemerității atîtor Ființe ce viețuiesc într-un loc anume, dar nu „nepăsare" a firii consimte poetul, ci strigătul, țipătul, alarma, spaima viețuitoarelor; semnul unei existențe acute, dar imperceptibilă pentru „ochiul" sau „urechea" ființei preocupată de sine.

Prea multor semne de întrebare din poem le răspunde „trăinicia cuibului" în care sălășluiesc aceste ființe. Cîntecul simplu sărbătorește „clipa" cu care „petrece" firea locului în „bețiș", tăceri sau „devălmășii". Matern, pămîntul „rămîne cu ochii închiși" la toate. Bucuria privilegiului de a fi pătruns de ființa locului e doar „suflarea mea". Această „secretă intimitate" îți îngăduie să te identifici cu „suflarea" locului, adică cu tot ce ființează. Pierderea „eului" e derutantă și poetul nedumerit se întreabă: „Cine pe cine numește, cine pe cine respiră".

Nicolae Motoc e un poet al firii lucrurilor și ființelor: „Spune-mi tu care mă ocrotești, / Glasul locului, / Al reîntregirii mele / cu ființele prin care respir. / Spune-mi tu prin care mă risipesc, / Mă adaug vîntului, acestui țărm".

Nicolae Motoc intuiește coordonatele acestor existențe, statornicește adevărul poetic al „faptelor" din microcosmosul unei Patrii.

Gheorghe SIMON

GHEORGHE TOMOZEI: Negru Vodă

Voluptoasa aplecare peste hrisoavele dintîi ale neamului, o bună cunoaștere a literaturii noastre vechi au sugerat poetului Gheorghe Tomozei proiectul unei trilogii de inspirație istorică — „Cîntarea României", ce se vrea o replică lirică la cunoscutul poem al lui Alecu Russo. Primul volum — **Negru Vodă**, apărut la Editura Eminescu, are el însuși unitatea unui vibrant imn dedicat trecutului de eroism și slavă, precum și supremelor valori etice ale statorniciei și continuității noastre.

Negru Vodă pune în valoare, o dată în plus, virtuțile de rafinat stilist ale lui Gheorghe Tomozei. Rostirea poetică este nuanțată de subtile inflexiuni arhaice, de cultul vocabulelor **melodice** și al rimelor rare. Foarte vizibilă, de asemenea, ucenicia îndelungată la marea, incomparabila lecție a prozodiei argheziene: „Se afumă și se-ntunecă / desemnu-n biserică, / sfinții / îi sfîșie gerul cu dinții /, heruvimii / se-ncleează-n scăzutul luminii, de pe sfintele / s-au tras veșmintele / și se prelinge văpsaua / din steaua / peste podeaua / unde pasc mielul și miaua, / fire / de calimfire".

Remarcabilă expresivitatea genuină a unor reprezentări ce amintesc de pictura naivă: „Morile / macină florile / și făina curge / dulce-n coltuce, / nucul își plouă / verzile-i ouă /, merii domnești / leapădă ouă struțești, / golul carafei / e oul garoafei, / ulciorul / îl ouă izvorul" . . .

Relieful expresiv al celor mai multe versuri din volumul **Negru Vodă** își are sorgintea într-o imagistică de o exultantă concretețe, structurată conform unei viziuni naturiste edenice. Gheorghe Tomozei are o acută percepție a fecundității, a elementelor primare, evoluează dezinvolt și convingător în ambianța universului domestic: „El vine în carele cu porumb, / la tîrgul de la Cîmpulung, / vine cu cirezile / și cu obezile, / cu sabie de sticlă / merele le despică / și copăile dovlecilor / din iarba potecilor".

Accente de autentic lirism îi prilejuiește poetului intrarea în rezonanță a sensibilității sale moderne cu matricea stilistică tradițională a folclorului: „Bucoavnă plînge-l / cu lacrimi de înger, / plînge-l hrisoave / cu cerneluri bolnave, / plîngi, carte, / capul ce de trup se desparte / ca frunza din pom / și muierea din om".

Se apelează adesea, cu real succes, la tehnica narativ-simbolică, autorul, îndelung familiarizat cu virtuțiile sugestiei poetice, conferind elementelor contingentului funcționalitatea estetică a unor generoase simboluri ale iubirii de țară.

Victor RUSU

MARIANA MOȘOIU: Poezii

O poetă uitată, Mariana Moșoiu (1907—1974) revine în fața cititorilor cu acest volum după mulți ani de absență. Autoare a două volume de poezie: **Potecile soarelui** și **Poezii** (tip. Astra — Brașov, 1942), poeta a fost o prezență activă în multe publicații: „Gazeta Transilvaniei", „Tribuna", „Brașovul literar", „Revista Fundațiilor", „Front literar", „Claviaturi", „Familia" ș.a.

Apărut postum, acest volum al Marianei Moșoiu evidențiază toate calitățile pe care critica literară i le-a relevat în trecut. În plus, volumul are tonul elegiac al unei dureroase mărturisiri și patetismul unei conștiințe lucide ce dorește să se dăruie lumii întregi: „Aci e o scrisoare începută / Pe care cad petale de lumină / Și de lună / E o scrisoare de iubire și de dor / Pe plic adresa: Către omenirea-ntreagă / Scrisoare pătimașă, arzătoare și nebună" (**Scrisoare către oameni**).

O poezie care ne pare a sintetiza sentimentele ce guvernează întregul volum este „Plecări", citabilă integral nu numai pentru timbrul propriu, cît și pentru incandescența dăruire pe care o degajă: „Plecăm din noi / Ne risipim în toate / În aurore și-n amiezi și-n orizonturi înnoptate / Plecăm din noi / Ne risipim în toate / Și-n oglindire ne întoarcem înapoi / / Zadarnic ne chemăm, ne căutăm. Ne-am risipit / Sîntem în oameni, în boltiri cu stele, în adînc necunoscut. / Sîntem în toate lîngă care am trecut / Ne-am risipit în toate / Cîte am iubit / ".

Generoasă și dăruită tuturor, poeta simte tristețea de a nu se putea realiza plenar („ne înăbușe lucrurile / Pe care le-am dăltuit / Pe care le-am dorit /"), după cum psalmodiază în **Lucrurile**, ori în **Sertare** ori în alte poeme, tristețe generată fără îndoială și de condiția tragică din ultimii cincisprezece ani de viață cît a fost imobilizată la pat. Dar nicăieri nu răzbesc din paginile cărții accentele pesimiste, deși simțim peste tot un rîu subteran de adîncă tristețe.

Anatol GHERMANSCHI

Rolul presei

Sigur, pare o banalitate să recunoști astăzi cît de mult datorăm noi toți, martorii ultimilor douăzeci și cinci de ani ai acestui mileniu, informației imprimate sau transmise pe calea undelor! Ne-am obișnuit în așa măsură cu acest confort intelectual, cu această obținere rapidă a informațiilor, sfidînd distanțele ca și scurgerea timpului, încît sîntem gata oricînd să vorbim de ziare, de aparatele de radio etc. ca despre niște necesități aproape vitale. Și totuși, un scurt popas retrospectiv, gîndindu-ne nu la emisarul care a adus cîndva Atenienilor noutatea victoriei de la Maraton, și nici la epoca anterioară lui Gutemberg, ci numai cu o sută de ani în urmă, cînd existau mai de mult ziare, — ne face să zîmbim cu duioșie în fața unor mijloace pe care azi sîntem gata să le oferim muzeelor!

Sînt instructive și pline de învățăminte aceste retrospective care ne atrag atenția asupra uneia din marile realități ale epocii: **informația**. Sîntem tributarii informațiilor rapide, trăim într-un secol care, botezat cîndva secolul vitezei, a ajuns implicit unul al fluxului informațional. Iar informația, schimbul de idei în genere, este menit mai mult ca oricînd să asigure înțelegerea între oameni, pacea și progresul întregii omeniri.

Iată, am urmărit cu toții de curînd, cu justificată emoție, marele eveniment de la Helsinki, unde s-a semnat în mod solemn actul final al Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa. Treizeci și cinci conducători de state sau de guverne s-au angajat să respecte principii majore de natură să îmbunătățească și să intensifice relațiile între țări și popoare, apte a garanta în Europa pacea și securitatea prin justiție și cooperare, prin apropierea atît între popoarele țărilor semnatare cît și cu toate statele lumii. E un semn al vremurilor care-și datorește, măcar în parte, apariția și posibilitatea informării la toate nivelele, strîngerii legăturilor dintre țări și popoare pe toate căile pe care tehnica ni le pune astăzi la îndemînă. România, se știe, a adus o contribuție susținută și remarcabilă la succesul acestei prime conferințe general — europene. Și, putem spune, în afară de stipulațiile exprese din actul final referitoare la exercițiul profesiei de ziarist, întregul document se referă la principiile înalt-umaniste menite să conducă la făurirea unei lumi a păcii și a cooperării. Printre acestea, trebuie să arătăm că informația corectă, obiectivitatea, statutul etic al presei, deține un loc important. În cuvîntarea sa ținută la Helsinki, tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele României Socialiste, secretarul general al P.C.R., a subliniat și importanța acestui imperativ etic al schimbului de informații, al exercitării oficiului de ziarist, cu atît mai mult cu cît mai există încă în Europa unele manifestări ce contravin ideii de presă pusă în serviciul cooperării popoarelor.

Presa românească se înscrie, celor mai depline cerințe ale eticii informării fiind angajată în lupta pentru perfecționarea societății noastre socialiste, pentru progresul uman, pentru traducerea în viață a politicii partidului și statului socialist. Faptul acesta îl putem afirma cu justificată mîndrie astăzi, într-o zi pe care tradiția a consacrat-o drept „Ziua presei" în Republica Socialistă România!

În adevăr, ziua de 15 august înseamnă a 44-a aniversare a apariției, în ilegalitate, a organului de presă al P.C.R. Sînt 44 de ani de cînd, prin „Scînteia" cuvîntul partidului a început să se răspîndească în cercuri din ce în ce mai largi, a început să îndrume, a mobilizat toate forțele ostile fascismului conducînd la mărețul act de la 23 August 1944.

Sărbătorirea presei este, de aceea, pentru noi toți — cititori și ziariști, prilej de meditație. Presa românească își face datoria în context european și mondial, afirmînd cu strălucire succesele poporului dintre Dunăre și Carpați, chemînd la înțelegere principială, la cooperare în sensul progresului comun al omenirii. Acționînd pe aceste coordonate, ea dezvoltă însușirile de mult remarcate ale gazetăriei noastre angajate în opera de luminare a maselor, de la Asachi, Eliade și Bariț, la Eminescu și Caragiale, la Bacalbașa, N.D. Cocea, Iorga, Arghezi, Stancu și Călinescu. Astăzi, presa românească, condusă de partid, prin umanismul socialist care o inspiră, prin idealurile morale și sociale care o însuflețesc, ajutînd la răspîndirea și la punerea în practică a politicii marxist-leniniste creatoare, a Partidului Comunist Român, face parte din însăși viața noastră, dînd expresie înaltelor idealuri ale epocii, informînd masele și educîndu-le în același timp.

Dialogul zilnic cu masele îi asigură autoritatea și o transformă într-o pîrghie prețioasă a perfecționării democrației socialiste. Un salut frățesc se cuvine, de aceea, astăzi, nu numai celor care mînuiesc condeiul ori linotipurile și rotativele, ci și mulțimii cititorilor, celor care îi garantează presei noastre principialitatea, forța și acțiunea ei pusă în slujba prezentului și a viitorului.

Radu Șt. MIHAIL

Pașcanii, un oraș care se grăbește

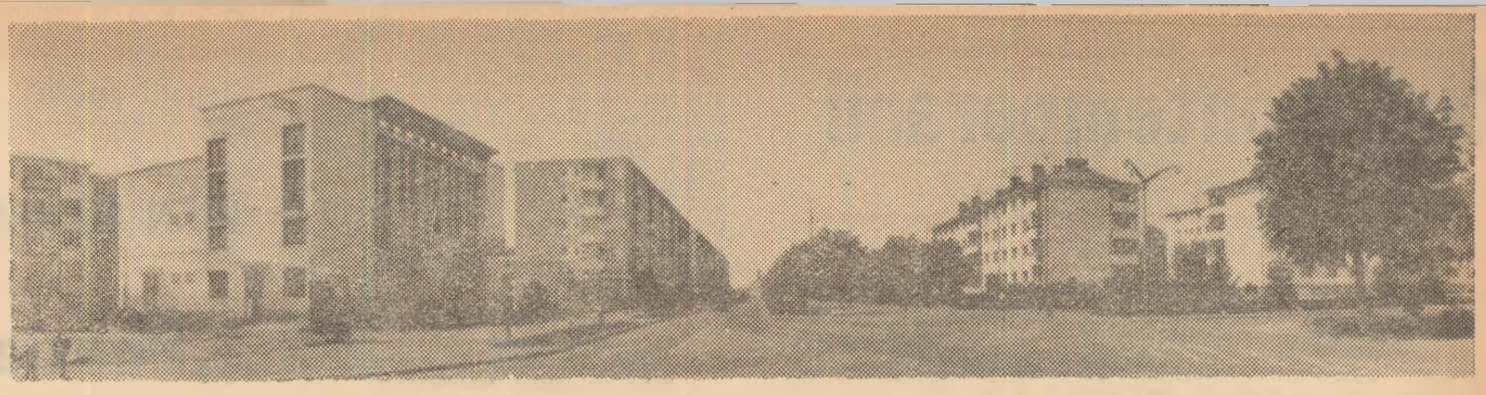

Dacă în amintirile lui Sadoveanu Pașcanii au însemnat Vatra cu ulițe afluind spre castelul lui Sturza, cel inclus în „Venea o moară pe Siret", pentru noi el s-a confundat mulți ani cu Atelierele C.F.R. și poate cu gara, important nod de cale ferată. Deci Pașcanii Atelierelor și în jur cartierul de jos al gării. Sus, doar autoritățile : judecătoria, spitalul, primăria ...

A venit războiul și peste așezarea de la podul Siretului a trecut tăvălucul de foc. Primele care au început să-și vindece rănile au fost bătrînele ateliere și prin ele s-a transfuzat sînge orășelului, întrucît chiar Pașcanii de azi, cu aripi larg deschise spre viitor, sînt tributari peste 50 la sută Întreprinderii mecanice de material rulant (I.M.M.R.). În orice caz, se remarcă un început de emancipare ce cîștigă teren. Aceasta datorită în primul rînd dotării Pașcanilor cu o serie de întreprinderi industriale, iar în al doilea, cîștigării de către oraș a unui profil urbanistic.

Cine face popas astăzi în tîrgul lui Sadoveanu constată cu plăcere micșorarea (pînă la a face un întreg armonios) a diferenței dintre orașul de sus și cel de jos, acel altădată cartier cenușiu, afumat, astăzi șantier în plină efervescență. De aceea, am găsit de cuviință să facem mai întîi cunoștință cu noul, solicitînd tovarășului Eugen Nechifor, primarul orașului, cîteva referințe absolut necesare pentru a marca ritmul alert în care Pașcanii de azi urcă spre civilizație:

— „Mica noastră societate, urbea Pașcani", cum obișnuim să o numim în glumă, crește văzînd cu ochii din toate punctele de vedere. La ora actuală are 24 500 locuitori, dar cele 4 fabrici combinate proiectate (turnătorie plus armături metalice — scule speciale plus traductoare) și înaintea lor fabrica de zahăr vor atrage încă vreo 15 000 de oameni așa că, din punct de vedere urbanistic trebuie să fim pregătiți. Aceasta explică ritmul alert de creștere a orașului și proiectarea lui la alte proporții.

— Care vi se pare cea mai spectaculoasă metamorfoză ?

— Cartierul gării, Pașcanii de jos cum îi zicem. Poate fiindcă am copilărit la porțile Atelierelor, unde o însoțeam pe mama ducînd mîncare. În fiecare dimineață, din casa noastră plecau la Atelier tata, trei frați și o soră. Bineînțeles că și eu mi-am cîștigat prima pîine tot în Ateliere, lîngă turnătorul Nechifor Petre Moraru, tata. Iar azi nenorocitul cartier de odinioară se transformă într-o zonă modernă cu un complex școlar C.F.R. de 1 200 locuri, creșă-grădiniță de 240 locuri, o școală cu 16 săli de clasă, autogară nouă, secția mobilă de bucătărie a industriei locale, complexe de deservire și 1 900 apartamente de locuit.

— În visul unui primar cum apare Pașcanii viitorului ?

— Un oraș modern dar rămas al florilor, al vegetației, al spațiilor deschise ; un oraș nepoluat. Trebuie să știți că asistăm la un fenomen îmbucurător de întoarcere a fiilor acasă. Zilnic primesc scrisori din toate colțurile țării prin care păscănenii solicită locuri de muncă spre a reveni, în special tinerii. De altfel și eu am procedat la fel, fost căpitan de aviație, revenit tehnician în Ateliere, urmat facultatea economică, revenit la Pașcani și din februarie 1972 primar. Dar să ne uităm în jur. Inginerul Virgil Stavarache, șeful rețelei electrice, a venit acasă, după el sora sa inginer textilist Nicoleta Stavarache, șefa compartimentului producție la fabrica de perdele, inginerul N. Florescu de la D.T.V. Sau alt exemplu și mai îmbucurător : tînărul absolvent de facultate juridică Dragomirescu Laviniu, deși cu medie maximă, a cerut să vină la Pașcani tocmai spre a contribui la ridicarea orașului său natal. Și cîți alții!

✶

Tot despre revenirea păscănenilor la cuibul părintesc ne-a vorbit și tov. Grigore Tabarcea, directorul Întreprinderii economice de industrie locală, ca unul ce lucrează de 16 ani în sector și își cunoaște unitatea ca pe propriu-i buzunar.

— Așa cum ne vedeți de mici, avem în subordine 84 de unități, peste o sută de gestiuni și peste 700 de oameni pe rețea. În materie de confecții metalice colaborăm cu industrie republicană, avem contracte la export în mobilă și împletituri. Planul de investiții în curs e de 50 milioane lei. Vă spun acestea spre a vedea cîtă nevoie de oameni buni avem. Inginerul șef Șt. Ciumac a început în ultimul an să fie ceva mai liniștit în privința cadrelor din cele 58 de secții cu profiluri atît de variate. Date fiind condițiile de viață create în orașul nostru ni se întorc acasă oamenii și cer de lucru. Or, altfel se comportă unul care se știe cunoscut. Noi avem o vorbă : „Dacă o faci de oaie te stuchesc bătrînii în ochi cînd te știu al cui ești/". Contează mult să știi din ce să provine vlăstarul. Uite, nu mai departe, cum să nu ai încredere în primar, cînd îl știi feciorul lui moș Petre, pensionar de la Ateliere și frate cu Adrian Nechifor, președintele comitetului sindical din Ateliere ?

✶

În glasul tînărului primar am observat o ușoară notă de duiosie atunci cînd prevedea că, treptat, Întreprinderea de reparații material rulant, deci bătrînele Ateliere, trec pe plan secundar pe măsura formării noii platforme industriale. Deși, deocamdată doar Fabrica de perdele e în plină producție și doar Fabrica de zahăr urcă pe verticală, primarul vede viitorul peisaj păscănean și consideră că e bine ca supremația să mai fie împărțită și cu alții.

— Totuși, bătrînele Ateliere, ne spune în replică fratele său, maistrul Adrian Nechifor, rămîn prin tradiția lor revoluționară și prin forța celor 4 000 de oameni o citadelă-simbol pentru Pașcanii de azi. De aceea, e bine să le dăm cinstea cuvenită, mai ales că aici a fost școala elementară de format conștiințe muncitorești, iar astăzi e liceul în care sînt modelați specialiștii de mîine. Primarul e tot un produs al uzinei noastre și ca dînsul sînt mulți. Parcă uzinele de mîine de unde vor lua meseriași de înaltă calificare ? În mare parte tot de la noi. Așa că, pînă una alta, în afară de o producție peste cincinal de 550 milioane lei, în afara pregătirii noilor investiții de 200 milioane lei, pregătim cadre pentru platforma industrială nouă.

✶

Tov. Gh. Panainte, secretarul organizației de partid pe uzină, pare el însuși un simbol al legăturii temeinice dintre Ateliere și oraș, al afecțiunii oamenilor cu aceste hale imense. Tatăl său, Dumitru Panainte, a venit din Topile ca muncitor, fratele său Constantin e sudor la secția boghiuri. Gheorghe a muncit ca activist de partid, a fost secretar al comitetului orășenesc de partid și de 8 ani e secretar al comitetului de partid pe întreprindere. Prin el am făcut cunoștință cu maistrul principal Ioan Pricop de la secția forjă grea (aproape 30 de ani în uzină), maistrul Const. Biber de la vagoane călători, Neculai Bădăluță, matriițer, maistrul Vasile Ghimici de la boghiuri, și împreună am discutat despre spiritul de adevărată familie instaurat în întreprindere, o mare familie sudată la cea mai înaltă temperatură. Toți descind din muncitori, au fost aduși de mînă în bătrînele Ateliere și au deprins aici alfabetul muncii. Nu e de mirare, deci, că Gh. Știrbu, muncitor la boghiuri, are un fiu strungar alături de el, că Duduman Const. de la vagoane marfă are doi fii în uzină, vopsitorul Sebastian Fălticineanu are unul la strungărie și altul la rotărie ; ori că tehnicianul Ioan Gheorghiță are soția, Domnica, tot în uzină, de altfel ca și maistrul Const. Butnaru, de la aparate de legare, a cărui soție lucrează aici și al cărui fiu e elev la liceul industrial al uzinei, coleg cu fiul lui Mihai Avarvarei, muncitor fruntaș cu o vechime de 35 de ani în întreprindere ... Și așa mai departe. Lanțul generațiilor vine din bătrînele Ateliere, se călește în uzina de azi și urcă spre moderna întreprindere de mîine.

✶

„Tîrg cu străzi noroioase, case insalubre, familii nenorocite ducînd o viață amară" îl descria tînărul Mihail Sadoveanu la începutul acestui veac. Pe atunci Costache Ursuleanu venea de la Mihăileni — Botoșani și intra ucenic împreună cu Const. Axinte. Astăzi au 45 de ani de cînd sînt aici, în uzină, primul director, al doilea șef de secție la vagoane călători, dar ambii părinți sufletești ai tuturor tinerilor. Le-au fost învățăcei și primarul Eugen Nechifor și inginerul Vasile Teșu, aflat de 24 de ani aici.

Acest inginer, Vasile Teșu, e la rîndul său un jalon de referință privind predarea schimbului în halele fierbinți. Tatăl său Haralambie Teșu a fost lăcătuș. Și-a adus fiii la Ateliere, pe toți patru. Gheorghe și Constantin au trecut apoi la școli de ofițeri, Ion e mecanic de locomotivă. Cel mai mare, Vasile, a muncit și a învățat. De 10 ani e inginer în marea uzină și face parte din generația care-l urmează pe Costache Ursuleanu. E generația care tocmai a asimilat și introdus în fabricație un nou tip de vagon basculant destinat șantierelor mari.

Ce va urma după ei se știe : Costache Ursuleanu îl are pe Bogdan care termină la anul liceul, fiecare din cei amintiți are urmași, așa că ...

Are dreptate primarul : „Pașcanii — oraș care se grăbește spre a recupera atîția ani pierduți în stagnare". Dat fiind entuziasmul marei familii păscănene e sigur că va reuși.

Aurel LEON

În august

Intrînd în August sîntem mai bărbați
Și ne e vîrsta mai clocotitoare.
Ne-ncolonăm de glorii încărcați,
Purtăm în noi victorii viitoare.

Părinții noștri astfel au venit
În acea zi de August depărtată.
Urmîndu-i noi venim necontenit
Victorioși de fiecare dată.

Azi August pentru noi devine timp.
Izbînzile de el ni-s măsurate.
Încearcă-n palme Noul Anotimp
De-s spicele-mplinite și curate.

Sub arcu-i de triumf, imbolduri noi,
Mari visuri noi trăim, cutezătoare
Și hotărîrea de a fi eroi
Ai patriei de azi și viitoare.

Ion APETROAIE

Drum

Pe talpa Țării — pasul nostru demn
Și trupul drept în calda ei lumină
Noi — hotărîți în anii ce-or să vină
Pe timpul nostru vom lăsa un semn

al bucuriei de-a privi în larguri
Mînați de-un vis și învingînd genuni
Cu steaguri noi aprinse la catarguri
Cu Țara-n minunatele-i cununi.

Dionisie DUMA

Spații teatrale-convergență și diversitate

Modul cel mai definitoriu de a fi al teatrului îl constituie opțiunea. Și aceasta, nu numai din punct de vedere repertorial. La urma urmelor, prezența lui Shakespeare ori a lui Molière, a lui Cehov ori Ibsen sau prezența unor dramaturgi contemporani de mare autoritate pe afișul teatrului, reală garanție pentru virtualele împliniri ale respectivei scene, nu face decît să ilustreze o condiție necesară. Nu însă și suficientă. Exigențele repertoriale care decurg dintr-o unitară politică teatrală, afirmată în practica vieții noastre cultural-artistice, stabilesc anume comune orientări, lăsînd însă suficient loc afirmării plenare a personalității distincte a unuia sau altuia dintre teatrele existente. Adoptarea unui clar și distinct punct de vedere, capabil să imprime un caracter definitoriu activității respectivei scene, iată un fecund punct de pornire în această direcție. Ideea a fost subliniată convingător de către Valentin Silvestru, la o recentă consfătuire teatrală, desfășurată la Bîrlad — cîndva loc geometric al spațiilor teatrale în care nu se întîmpla nimic, în prezent, mărturie a unor susținute, repetate eforturi de afirmare. În cuprinsul acestora, se reliefează distinct opțiunea **activă** pentru dramaturgia originală, numărul premierelor absolute pe texte de autori contemporani fiind revelator în această privință. Este un fapt care particularizează pregnant o scenă teatrală, determinînd, în același timp, după cum remarca Ion Cocora, la aceeași consfătuire, și opțiunea criticului teatral, oricînd dispus să prefere confruntarea cu o asemenea opțiune activă, evenimentului teatral stereotip, confortabil calchiat după formule verificate. Drept urmare, numărul premierelor consumate în absența criticii de specialitate, lipsite deci de ecouri în presă, exprimă, cu oarecare fidelitate zona acelor activități teatrale despre care e greu să spui ceva cu adevărat nou și interesant, atîta vreme cît spectacolele cu pricina nu o fac, la un mod cît de cît relevabil. Nu e mai puțin adevărat că unele absențe ale criticii teatrale pot fi, dacă nu cu totul întîmplătoare, în orice caz rodul unor inerții, critica fiind prezentă, de pildă, la Piatra Neamț, chiar atunci cînd nu se întîmplă nimic (în sens de eveniment teatral, bineînțeles) și absentă uneori la Botoșani sau Bacău, chiar și atunci cînd activitatea și inițiativele respectivei scene ar solicita un plus de atenție. Aceasta, mai ales într-o stagiune care, în general, așa cum remarca Valeria Ducea, cu amintitul prilej, nu a fost o stagiune a dramaturgiei, ci una a artei spectacolului.

Consfătuirea desfășurîndu-se la Bîrlad, exemplele culese de pe această scenă au fost mai frecvente, fie că a fost vorba de startul unui dramaturg („Umbrele zilei" de Radu F. Alexandru), fie de abordarea cu îndrăzneală, într-o formulă experiment, a unui text mai rar valorificat scenic („Mama" de D. R. Popescu — teatru în hol). Nu a fost uitat nici cazul „Logodnicilor Sucevei", text irelevant, pe care acest teatru l-a acceptat cu exagerată generozitate. Valoarea și oportunitatea colaborării teatrului cu autorii a fost demonstrată și de spectacolul cu piesa „Drumul spre Everest", de George Genoiu, chiar dacă modalitatea mai poate fi ameliorată.

Problema care a dominat însă consfătuirea, lăsînd practic deschise toate porțile pentru posibile, viitoare, controverse, este aceea a teatrului politic, specie purtătoare a ideilor-forță ale epocii, oferind posibilitatea unor montări scenice percutante, menite a ne situa, lucid și angajat, în raport cu cea mai fierbinte și cea mai concretă realitate. Dacă, pusă astfel problema, „Puterea și adevărul" mai este teatru politic sau, prin distanța care ne separă de timpul în care este plasată acțiunea, a devenit teatru istoric, n-are rost să discutăm. Interferențele ideatice și chiar politice nu țin de o asemenea măruntă cronologie. De la repertoriu la arta spectacolului există un larg teritoriu de afirmare a virtuților politice ale teatrului nostru. Ceea ce nu înseamnă nici descriptivism, nici falsă discursivitate, aflîndu-ne într-un plin Ev de structurale transformări, care angajează toată zona trăirilor umane. Într-atît încît, după cum notează într-o carte a sa John Gessner, chiar și morala a devenit azi o chestiune politică. A neglija acest lucru înseamnă a neglija esențialul. Desuetitudinea unor glosse pe teme vag existențiale este evidentă, oricît de rafinate ar fi montările chemate să le insufle un dram de vitalitate. Nu e mai puțin adevărat că frecvența bine venită a unor teme contemporane, dezbătute „la locul de muncă", cu minuțioasa reconstituire a cadrului, nu depășește buna intenție, atîta vreme cît scena nu potențează reliefuri umane și nu face loc unor tulburătoare interogații. Iată de ce, după cum observa și Victor Parhon, problema opțiunii teatrale începe cu o anume indisponibilitate repertorială, fiind de datoria dramaturgiei noastre să ofere acele texte — puncte de reper, capabile să acționeze congruent și fecund în perimetrul uneia sau al mai multor stagiuni. Domenii în care realitățile socialiste își așteaptă în continuare o tot mai plenară, creatoare, convertire, fapt care dă dramaturgiei noastre, opina George Genoiu, aspectul unui necontenit pionerat — dinamica vieții obligînd la o continuă redescoperire a acesteia. Fapt care însă nu justifică nici un fel de derogare de la fireștile exigențe ale artei, treizeci de ani de dramaturgie nouă stînd mărturie asupra efortului depus pentru constituirea acelui inconfundabil spațiu dramatic — implicînd teme, forme, modalități scenice — care individualizează cu precădere teatrul românesc, în contextul vieții teatrale internaționale. Dovedit fiind faptul că cele mai de frunte biruințe ale teatrului nostru sînt strîns legate de biruințele dramaturgiei românești, ale acelei dramaturgii în care tensiunile epocii sînt captate și voltaic desfășurate între polii realităților și devenirilor vieții pe care o trăim pe pămîntul unei țări, multilaterala angajată în destinele umanității, prin ambițiosul viitor transformat în faptă. Din care perspectivă teatrul înseamnă și el multilaterală opțiune. Pentru că teatru înseamnă **acum și aici**, realitatea publicului și cea a scenei conjugîndu-se sub forma a ceea ce, ca verb, înseamnă a te autodefini. Pledoaria lui Teodor Mănescu, delegat din partea Consiliului Culturii și Educației socialiste la amintita consfătuire, pentru un caracter integrator, în plan cultural, al oricărui act teatral, afirmînd în unitatea culturii noastre individualitatea fiecărui teatru și diversitatea unui cuprinzător peisaj teatral, se înscrie tocmai între parametrii unei astfel de mature gîndiri teatrale. Și dacă este adevărat că provincia polarizează astăzi cele mai interesante demersuri teoretice — în condițiile în care, e drept, capitala mai realizează totuși etaloanele celor mai notorii montări scenice — putem spune că sînt coapte condițiile unei generale efervescențe, care să scoată, inclusiv prin schimburi de regizori, actori, scenografi, pînă și cel mai modest teatru, din anonimatul premierelor mediocre și al derizoriilor turnee de servici. Evitîndu-se, desigur, exagerările, semnalabile atunci cînd numai recuzita și jumătate din distribuție sînt din teatrul anunțat pe afiș, restul racolînd nume și prestigii angajate per reprezentație.

Oricum, între două stagiuni avem destul timp a medita la toate acestea și la rosturile criticii teatrale, într-un moment în care cuvîntul ei poate și trebuie să aibă o pondere hotărîtoare în afirmarea și evoluția, în timp, a teatrului românesc.

Al. I. FRIDUȘ

Noi, contemporanii

(urmare din pag. 1)

Aşadar, ne naştem cu un bagaj spiritual preluat, mai întîi prin limbă, apoi prin operele care au perfecţionat limba şi au nuanţat posibilităţile comunicării, ceea ce ne înlesneşte accesul spre istorie, deci autocunoaşterea, ca popor şi ca indivizi, pregătindu-ne pentru viitor. În ceea ce ne priveşte pe noi ca români, arăta un eminent teoretician şi filosof al culturii „să ne amintim că în lipsa unei perioade clasice precizate istoriceşte (....) ne-am bucurat de o **tradiţie permanentă** pe care n-au avut-o alte culturi şi anume cea a folclorului, fundamentul perpetuu al tematicii şi concepţiei de viaţă a literaturii noastre“ (Al. Dima, **Tradiţia ca act de cultură** în „Scînteia“ din 12 ian. 1974). Permanenţa tradiţiei, atît a celei folclorice cît şi a celei culte, răspunde, evident, unei **receptări continui**, din punctul de vedere al generaţiilor, implicînd conştiinţa comună. Cînd Goga pronunţă vocabula **noi**, în poezia impresionantă cu acelaşi titlu, şi zice: „La **noi** sunt codri verzi de brad / Şi cîmpuri de mătasă / La **noi** atîţia fluturi sunt / Şi-atîta jale-n casă“, forma de plural a pronumelui personal se încarcă de profunda conştiinţă a naţiei, rezumînd un peisaj spiritual concordant şi o întreagă istorie plină de vicisitudini care au cerut mereu sacrificii. Astăzi, versurile marelui poet, departe de a fi perimate prin faptul că nedreptăţile istoriei trecute au fost învinse definitiv, impresionează tot atît de mult prin orizontul deschis conştiinţei de sine a neamului, temelie a solidarităţii şi a acţiunii constructive din prezent.

Există o continuitate de cîmp afectiv, în ceea ce priveşte sufletul comun al unui popor, inserînd în fiecare moment noi motivaţii, pe trunchiul celor ce vin de demult; aceeaşi sensibilitate colectivă cunoaşte particularizări individuale, în cadrul cărora îşi spun cuvîntul datele formaţiei sufleteşti, ecou al însuşirilor înnăscute, dar şi al educaţiei, al climatului social şi moral etc. Nicăieri însă, la nici una din articulaţiile acestor componente, nu se poate fixa ipoteza unei întreruperi a fluxului interior care ne defineşte în fiecare clipă în funcţie de coordonatele prezentului dar şi ale trecutului, indiferent dacă ne referim la trecutul tuturor ori la acela al persoanei noastre finite. De aceea, cînd vorbim despre **noi**, cei de azi, şi despre operele create în trecut ori despre autorii lor, nici o clipă nu se poate presupune, între cele două momente, un gol. Cînd spunem: **Shakespeare** şi **noi** sau **Eminescu** şi **noi**, nu schematizăm, punînd faţă în faţă doi termeni îndepărtaţi, între care se întinde un pustiu. Cu alte cuvinte, nu ne putem rupe de tot ce o întreagă evoluţie în timp a unor opere, a unor personalităţi şi personaje, a sedimentat în noi. A încerca să facem „tabula rasa“ de tot ce a reprezentat pînă la noi oricare din marile spirite ale lumii înseamnă a schematiza, supraevaluînd momentul actual în comparaţie cu sedimentările istoriei. Consideraţia noastră asupra unui clasic poate fi inedită doar în acea măsură în care, delimitîndu-ne, **ştim** de ce momente şi de care idei ne delimităm. Altfel — lectura noastră nu află rezonanţele ample ale valorii, nu-şi stabileşte reperele menite a proiecta, realmente, în contemporaneitate reliefurile specifice ale marilor creatori. Faţă de clasici, de altfel, o relaţie critică presupusă a fi pură, nu ar face decît să denatureze prin unilateralitate operele privite, cu uşurinţă, numai prin prizma impresiilor de moment ale unuia din martorii, oricît de fideli, ai epocii noastre. G. Călinescu arăta de mult că „a face psihologia şi patologia lui Hamlet, a face sociologia lui Dostoievski ori a determina gîndirea eroilor lui nu este deloc o lucrare în afara esteticii, ci critica literară însăşi“ (**Principii de estetică**, p. 76). Cînd luăm în discuţie autorii clasici, se stabileşte o relaţie mult mai complexă între critic şi operă decît în cazul autorilor actuali, pentru că orice operă clasică face parte dintr-un **Weltanschauung** pe care nu avem dreptul de a-l ignora. Dacă totuşi vom proceda aşa, riscăm să nu explicităm nimic din tot ceea ce formează măreţia şi renumele oricăruia dintre marii creatori ai lumii. Adevărul se verifică în cadrul oricărui tip de critică tradiţională, ca şi în perimetrul mai riguros al noii critici. Unul dintre exponenţii acesteia, genevezul Jean Starobinski, vorbind despre ceea ce el numeşte **traiectul critic** („noţiunea la care ţin cel mai mult“) arată că „opera e o lume într-o lume mai mare, (şi) că ea îşi impune prezenţa numai alături de alte opere literare dar şi alături de alte instituţii care nu sînt de esenţă literară (....) Îmi e imposibil să ignor acel ceva care, într-o operă, se raportează implicit sau explicit, pozitiv sau negativ, la universul acelei opere (....) descifrarea operei mă va trimite la un „stil al epocii“ şi **viceversa**“. În acest sens, Starobinski corijează tezele structuralismului radical care refuză să ia act de orice stă în afara operei („un strucutralism radical nu este complet adecvat decît pentru o literatură care ar fi un joc reglat într-o societate reglată“), stabilind în ceea ce-l priveşte, succesiunea a trei momente specifice „traiectului critic“: a) simpatia spontană faţă de operă (a accepta totul); b) studiul ei obiectiv care constă în „a situa totul“; c) reflecţia liberă. În felul acesta este evitată „solitudinea discursului critic“ văzută drept „marea capcană de care trebuie să ne ferim“ (v. **Relaţia critică**, trad. Al. George, prefaţă de Romul Munteanu, Ed. Univers, 1974, pp. 32—33 şi 38—39). În felul acesta, rezumă teoreticianul elveţian, „sarcina criticii constă în a asculta operele în fecunda lor autonomie, dar într-un fel care să ne permită să percepem toate raporturile pe care ele le stabilesc cu lumea, cu istoria, cu activitatea inventivă a unei întregi epoci“ (Ib. p. 176). În fond, punctul de plecare rămîne indiferent, importantă rămîne afirmarea raporturilor operei cu lumea şi, mai ales, cu istoria, ceea ce fereşte interpretarea de staticism, de reflexele unei „ideologii de statu quo“ (Henri Lefebvre) şi de teoretizarea discontinuităţilor.

Recomandările lui Starobinski, îmbinînd simpatia spontană trezită de o anume operă (asemănătoare mai vechiului **Erlebnis**), cu studiul obiectiv al relaţiilor ei în diversele straturi ale realului, — fie acest studiu pornit şi din interioritatea lucrării în discuţie, — şi cu reflecţia independentă, sînt de natură să pună sub semnul întrebării atît antibiografismul cît şi antiistorismul structuralist, evocîndu-ne mai curînd, cele două momente pe care încă din 1938 le decela G. Călinescu în actul critic: afirmarea iniţială a satisfacţiei sau insatisfacţiei estetice (operaţie datorată gustului artistic format) şi apoi obiectivarea acestei impresii, subiective, evident, prin toate relaţionările posibile, de ordin istoric, sociologic, psihologic, cultural etc.

Din toate cele arătate rezultă un element important pentru definirea şi mai apropiată a acelui **noi**, pe care-l punem în confruntare cu operele clasice. **Noi**, formă de plural a pronumelui personal, căruia încercăm a-i stabili statut de noţiune, nu se poate referi, în cadrul discuţiei de faţă, la o colecţie de individualităţi gîndite arbitrar, împreună, fără ca ele să prezinte esenţiale note comune. Nu poate fi vorba, mai ales, de o simplă entitate statistică, înglobînd asemănări de suprafaţă, importante cînd e vorba să stabilim preocupări de mass-media, dar insuficiente cînd se încearcă determinarea unei convergenţe de ordin spiritual, bizuită pe cultura comună. S-ar putea lua însă în consideraţie, încercînd o apropiere de acest **noi** pe care ne-am obişnuit a-l folosi tot mai mult, două coordonate principale: prima este cea care ne exprimă ca limbă, obîrşie şi istorie comună, cea care explică de ce o **populaţie** de pe un anumit teritoriu a devenit un **popor**; cea de a doua, ar răspunde ideii de **generaţie**, în sensul ei istoric şi cultural. Ambele presupun, în continuare, analize aparte.

Biografii posibile

IOAN ALEXANDRU: „Poezia — o stare de har şi sărbătoare“

văzut de Veronica Porumbacu

— De unde vii, Ioan Alexandru?

— Cu trecerea anilor cred că fiecare om are sentimentul că vine foarte de departe. Naşterea lui într-un anume loc şi timp este numai un popas din această mare călătorie. Am şi eu acest sentiment, din ce în ce mai puternic, de solidaritate cu neamul omenesc din vremi străvechi şi mă simt, mai ales, din ce în ce mai solidar cu oamenii care au vieţuit acest loc, aceste blînde coline între păduri care alcătuiesc fireasca Patrie a poporului meu.

— Care este dimensiunea istorică pe care şi-o recunoaşte ca specifică poetul din tine? Ea cuprinde doar zone de suflet transilvane?

— Nu! Din valul mării, de lîngă turmele ce clatină străvechii munţi ai Dobrogei, de lîngă capitelurile bizantine de la Histria, pînă la Poarta voievozilor maramureşeni, de la ruinele Voditei şi blînda veşnicie a Hurezilor, pînă la vulturul de pe Bucegi, de la candela ce licăre de-a lungul veacurilor deasupra mormîntului lui Ştefan la Putna, pînă la cea spînzurînd deasupra criptei lui Mircea cel Bătrîn, de la Alfa la Omega ale acestui popor, mă simt acasă din ce în ce, venind şi eu, măcar cît un fir de nisip, în clepsidra vremii, măcar cît o adiere de vînt răsărit în fiinţa acestui neam unic între neamuri, drept şi viteaz, de-o ascunsă şi nobilă frumuseţe, în fiinţa căruia sînt topit şi eu, înrădăcinat în veac ca pruncul în pîntecul maicii sale.

— Ce datorezi obîrşiei tale?

— Această adîncă frăţie, comuniune cu înaintaşii, această firească vieţuire în lumina lor, această asumare a destinului lucrativ în istorie al străbunilor, mi se pare datul fundamental al vieţii şi scrisului meu.

— Nu este «datul fundamental» al fiecăruia dintre noi, al fiecărui om, în ultima instanţă?

— Drumul spre fiinţa vie a propriei patrii este poate cel mai anevoios şi dificil, pînă ce vine bucuria acelor zori slăviţi cînd dăm de drumul cel bun ce pare că se îndreaptă acolo unde au ajuns toţi călătorii adevăraţi din toate vremile. Drumul spre Pat[...] s-ar putea numi drumul către cele [...] miliare de cînd lumea, care se [...] sărbătorite în cuvînt. Din această pe[...] pectivă este firesc marele interes, vit[...] nevoie de-a cunoaşte cît mai din apr[...] pe posibil viaţa şi lucrarea înaintaşi[...] A sesiza cît mai adînc firea înaintaşi[...] înseamnă a aprinde o lumină durat[...] în prezent, pentru cei ce vor veni.

— De ce se îmbracă în alb ţăranii n[...] tri, Ioan Alexandru?

— Se socot fii ai luminii şi ai cu[...] ţiei. Au inima curată mulţi dintre ei [...] aceasta se răsfrînge şi în portul tutu[...]

— Ce este poetul în concepţia ta?

— Poetul scrie istoria netrecătoare [...] unui popor, iar fără această istorie [...] popor încă nu-i popor, iar o Patrie [...] poate avea statornicie. Noi facem ist[...] veşnică a acestui popor care poate [...] mînea ca pildă între neamuri prin [...] vîntul puternic ce înveşniceşte fapt[...] istorice.

— Care ţi se pare a fi atunci ros[...] poetului în contemporaneitate?

— Rostul poetului îl găsesc în acea[...] bucurie a descoperirii Patriei, în pute[...] de-a evoca la modul convingător, [...] pleşitor, ceea ce ne este atît de fa[...] liar şi totuşi străin. Poeţii trebuie [...] formeze un popor, duhul rostirii lor [...] cheagă o comuniune, uneşte sufletele [...] vederea aceleiaşi nădăjduiri, durează [...] cerul unei Patrii anumite stele net[...] cătoare.

— Ai făcut în diverse ocazii, chiar [...] interviul acordat lui Adrian P[...] nescu în Sub semnul întreba[...] **elogiul vechilor texte de limbă [...] mânească. De unde această pasi[...] filologică? Cărţile începutului [...] turii noastre reprezintă pentru [...] o sursă de inspiraţie lirică, sau d[...] un mod de readaptare a limbaj[...] poetic la un sens ritualic pe c[...] ele îl conţin?**

— În această perspectivă, pe care [...] schiţat-o mai înainte, este firească [...] siunea pentru textele şi toate semn[...] rămase de la cei vechi. Pentru min[...] călătorie la Putna sau în Maramu[...] sau la Arnota ori Hurezi, la ora de f[...] este mai importantă decît o călăt[...] la Delfi sau Veneţia. Trebuiesc, de bu[...] seamă, cercetate la faţa locului şi ac[...] tea, drumul spre cele de acasă tr[...]

Lingvistica în România

„Comitetul român de istoria şi filozofia ştiinţei“ din cadrul Academiei Republicii Socialiste România, al cărui preşedinte este acad. Ştefan Milcu, a iniţiat elaborarea unei colecţii de lucrări monografice, cu titlul **Istoria ştiinţelor în România.** O astfel de operă, de interes nu numai naţional, ci şi internaţional are menirea să popularizeze contribuţiile aduse, de-a lungul timpului, de cercetătorii români la dezvoltarea diferitelor domenii ale stiinţei (lingvistică, filozofie, istorie, matematică, fizică, chimie, medicină, agricultură etc.).

Primul volum, publicat în 1975 sub conducerea acad. Iorgu Iordan, în Editura Academiei R.S.R., se intitulează **Lingvistica.** Faptul acesta are, remarcă acad. Ştefan Milcu într-un **Cuvînt introductiv**, „o semnificaţie deosebită datorită locului de prim plan pe care l-a avut preocuparea pentru limba română în Academia Română şi societăţile ce au precedat-o“ (p. 5).

Lingvistica începe cu un cuvînt ce ţine loc de prefaţă, semnat de acad. Iorgu Iordan, din care aflăm, între altele, că „sînt luate în consideraţie numai lucrările de lingvistică în sens strict, nu şi cele de filologie propriu-zisă“ şi că acestea din urmă sînt doar amintite, în treacăt, „dacă aparţin unui învăţat valoros şi cu preocupări multilaterale“ (p. 11).

Volumul cuprinde cinci capitole. Cel dintîi discută preocupările lingvistice din perioada veche a culturii româneşti, pînă la 1780 (p. 13—17). Lucrările din această epocă, în ciuda faptului că, nefiind tipărite, au circulat în manuscris, „trădează un interes crescînd pentru cunoaşterea şi cercetarea limbii române“ (p. 17). Capitolul următor (p. 18—32), elaborat, ca şi primul, de Ion Gheţie, are ca limite de timp două valoroase monumente de cultură românească, **Elementa linguae daco-romanae sive valachicae** a lui S. Micu şi Gh. Şincai (1780) şi Gramatica lui I. Heliade Rădulescu (1828). Anii 1780—1828 reprezintă o etapă de mare importanţă pentru dezvoltarea lingvisticii noastre, deoarece „acum se pun bazele studierii ştiinţifice a limbii române, datorită îndeosebi activităţii desfăşurate de reprezentanţii Şcolii ardelene“ (p. 32). Capitolul al treilea (p. 33—54), redactat de Flora Şuteu, se ocupă de lingvistica românească din perioada 1828—1870 (în 1870 începe să apară dicţionarul lui A. Cihac). Aceasta este epoca de „febră filologică“, cum o caracteriza Gh. Asachi, cînd „atitudinea faţă de limba română este dominată de preocuparea pentru îmbogăţirea, perfecţionarea şi unificarea ei“ (p. 54). Cel de al patrulea capitol (p. 55—84), scris de Luiza şi Mircea Seche, tratează etapa 1870—1918. Lingvistica românească se caracterizează acum prin „declinul şi moartea latinismului şi a tuturor curentelor puriste extreme“ (p. 55). Este perioada cînd, spre sfîrşitul secolului al XIX-lea, lingvistica de la noi „se constituie ca ştiinţă de sine stătătoare“ (p. 55). Acum apar şi „lingviştii de profesie“ (p. 56). Perioada dintre cele două războaie mondiale (1918—1944) este obiectul capitolului următor (p. 85—119), al cărui autor este acad. Iorgu Iordan. Ştiinţa limbii cunoaşte, în această perioadă, o dezvoltare mare datorită condiţiilor create de primul război mondial. Întregirea ţării noastre şi, totodată, sporirea numărului populaţiei au pus probleme noi de natură culturală, pentru a căror rezolvare era nevoie „de sprijinul limbii, purtătoarea prin excelenţă a culturii, care, dincoace de Carpaţi, atinsese un grad de dezvoltare necunoscut în Ardeal“. În Transilvania „interesul pentru limbă, ca unul din mijloacele de unificare spirituală, a crescut în mod logic“ (p. 86). De aceea, „locul de frunte în această epocă de înflorire a studiilor lingvistice îl ocupă Clujul“ (p. 87). Acum sînt elaborate lucrările fundamentale ale lingvisticii româneşti, reprezentată, în primul rînd, prin Sextil Puşcariu (Cluj), Alexandru Philippide (Iaşi) şi Ovid Densusianu (Bucureşti). Lingvistica românească de după 1944 este înfăţişată de Valeria Guţu Romalo în ultimul capitol (p. 120—154), informaţia oprindu-se la 1970. Ştiinţa limbii cunoaşte acum cel mai mare număr de cercetători. Preocupările, concepţiile, metodele acestora se diversifică mult. Academia R.S.R. şi institutele de învăţămînt superior au un rol hotărîtor în dezvoltarea lingvisticii, ceea ce duce la apariţia unui important număr de lucrări, unele dintre acestea monumentale.

O **postfaţă**, semnată de acad. Iorgu Iordan, un **rezumat** detaliat, în limba franceză şi un **indice de autori** încheie cele 175 de pagini ale lucrării.

Deşi elaborat de mai mulţi autori, volumul se caracterizează prin unitate de vederi. Deosebiri există, uneori, numai în felul de a trata materialul. Cititorul poate urmări cu uşurinţă evoluţia fiecărui domeniu al lingvisticii noastre sau caracteristicile curentelor şi şcolilor lingvistice. Lucrarea scoate în relief, pentru fiecare etapă amintită, numele acelor cărturari, cercetători şi savanţi care prin ideile şi lucrările lor au adus, în domeniul respectiv (ortografie, lexicografie, gramatică, istoria limbii etc.), contribuţii de mare valoare.

Volumul **Lingvistica** este o lucrare de sinteză, arătînd că de la **Cartea de cîntece**, apărută cu litere latine în anii 1560—1570, unde găsim cele dintîi indicaţii scrise la noi asupra originii latine a limbii române şi pînă la lucrările moderne de fonologie, gramatică sau geografie lingvistică drumul nu cunoaşte întreruperi şi reprezintă un progres continuu, sub aspect cantitativ şi calitativ, al lingvisticii româneşti.

Limitarea, poate, la un anumit număr de pagini a determinat, uneori, tratarea prea concentrată a materialu[...] citarea [...] tă da[...] fi fost [...] Stolnic[...] al lui [...] ce int[...] la noi [...] trebui[...] de alt[...] spaţiu [...] tarii, [...] dacă [...] în mo[...] noştri [...] o unit[...] aceste[...] fi cons[...] (vezi [...] lingvis[...] ar fi f[...] străina[...]

Isto[...] fan M[...] zătorii [...] turilor [...] lor“, d[...] caţic [...] ţele c[...] **tica** es[...] răspun[...] prestig[...]

ION HURJUI

Poesis - patria

Poesis, dragostea mea,
Cîntecul zilnic revine
Ca o finală întoarcere acasă.

Mîinile noastre
Rămîn către cer cupe de aur —
Cînd plouă nasc flori.

Poesis, patria mea, creşte un dor
Pentru murmurul frunzelor
Poesis — patria.

Pentru aducerea poemei

Nu te caut
Sau nu ştiu dacă
Răscrucea de drumuri
De unde am mers împreună
Nu-i singura cale
Spre pajiştea sfîntă
Cu ierburi crescînd
Atît de înalte
Încît între ele
Am fost amîndoi
Şi nu ne-am ştiut.

Iubito, veni-vei
Să vezi iarăşi ierburi
Crescînd din poeme
De-apururi promise?

Ref[...]

Va [...]
[...] n[...]
Picic[...]
De [...]

Ochi[...]
De [...]
Refle[...]

Sole[...]
Pînă [...]
Dar [...]

Întu[...]
Nopţ[...]
Ochi[...]

Car[...]

Cart[...]
Fir [...]
Din[...]

Valu[...]
Se î[...]
Mur[...]

prin tot ce a lăsat omenirea mai de preţ ca moştenire în toate neamurile, dar odată cercetate revenim şi stăruim cu precădere asupra celor de acasă. Cronica lui Miron Costin sau învăţăturile lui Neagoe. Cuvintele de seamă ale lui Neculce sau portul maramureşenilor, piatra din ctitoriile lui Barbu Craiovescu sau Matei Basarab sînt isvorul creaţiei mele cel mai profund, alături de ataşamentul faţă de natură şi destinaţia ei.

— Dacă, printr-o întîmplare nefastă şi absurdă, sufletul tău — să zicem — nu s-ar mai putea exprima în poezie, spre ce crezi că ar tinde să cuprindă şi în ce modalitate s-ar exprima prea plinul său ?

— Pentru mine **poezia** nu este o profesiune, o meserie care se poate deprinde şi schimba. Un fierar dacă nu mai are căutare se face lemnar sau plugar, în poezie nu-i aşa.

— Ce este poezia pentru tine, Ioan Alexandru ?

— Poezia este o chemare şi o slujire. Ea ţine de iubire. Iubirea este împărăteasa tuturor virtuţilor, prin iubire omul cunoaşte în profunzime cele mai teribile, adesea de nespus, frumuseţi şi realităţi. Fruct al bucuriei iubirii este **poezia**, o stare de har şi sărbătoare chiar în suferinţă.

— Toţi cei care iubesc sînt poeţi ? Nu ţi se pare prea puţin pentru ceea ce tu numeai mai înainte «o chemare şi o slujire» ?

— Orice meserie ai avea, dacă iubeşti cu adevărat eşti poet, întreţii căldura şi pacea în ţara ta, în familia ta, în Patrie şi, în acest fel, te adevereşti om în cel mai nobil înţeles. Nu toţi poeţii scriu, dar toţi sînt necesari, sînt poate cei mai necesari omenirii pe pămînt, fără de care nu poate exista viaţa omenească. Sînt »poeţi« care se exprimă prin poezia altora. Am ascultat de curînd, în Jibou, la o întîlnire cu cadrele didactice, o tînără învăţătoare recitînd din inimă, o poezie de peste douăzeci de strofe a umilei mele persoane. În acel ceas Dumneaei era mai mare poet decît mine.

Convorbire consemnată de
Ileana CORBEA

---

menţionarea doar a unei preocupări sau
nor nume de cercetători fără să se mai poa-
informaţii asupra lucrărilor respective. Ar
l, credem, să se vorbească şi despre cronica
i C. Cantacuzino şi despre **Noul Testament**
nion Ştefan, ambele lucrări prezentînd idei
sează istoricul preocupărilor lingvistice de
ı orice caz, am crede că ultimului capitol
ă i se dea mai multe pagini. Capitolul,
foarte informat, lasă impresia că lipsa de
i-a permis autorului să facă şi alte comen-
care era, desigur, nevoie. Ne gîndim apoi
ar fi fost necesar să se sublinieze undeva,
osebit, ideea că începînd chiar cu cărturarii
chi limba română vorbită a fost considerată ca
sub aspect genetic şi structural. Observaţii ca
putea fi luate în seamă, în măsura în care vor
ate îndreptăţite, la pregătirea ediţiei viitoare
), care va consemna, desigur, şi realizările
i noastre de după 1970. Am mai adăuga că
te utilă şi traducerea volumului într-o limbă
largă răspîndire.

ştiinţelor în România, remarcă acad. Şte-
, „va restitui în drepturile lor pe deschi-
drumuri, va înlătura minimalizarea efor-
neraţiilor precedente sau chiar ignorarea
cum „va constitui... un instrument de edu-
iotică şi va contribui la încrederea în for-
oare ale poporului nostru" (p. 7). **Lingvis-**
primul din cele 19 volume monografice care
acestor ţeluri, contribuind astfel la sporirea
ii ştiinţei româneşti.

Ştefan GIOSU

---

xele apei

sîngera poate
ur
gol mîngîiat
ri.

ei imprumută mereu
ine,
e apei.

cobor
d insumi sînt valul ;
o urmă !

cul acoperă
noastre ;
mult nu mai sînt.

deschisă

eschisă către seară,
arbă ca un trunchi
arbore călătorind pe ape

care au plecat
c, iar se întorc ;
l lor este pe-aproape.

Filosofia omului

Se consumă astăzi, sub ochii noştri, un fapt fără precedent în istoria filosofiei : dintr-o îndeletnicire rezervată în exclusivitate „eroilor raţiunii", filosofia devine tot mai mult, prin destinul contemporan al marxismului, un element organic integrat cursului cotidian al vieţii omului. S-a produs mai întîi o radicală schimbare de perspectivă la nivelul specialiştilor : întreaga mişcare filosofică s-a structurat, fără vreo excepţie notabilă, în jurul marxismului. Mai cu seamă în ultimul deceniu, orice gînditor simte nevoia de a-şi preciza poziţia în raport cu marxismul. Acesta a antrenat, în sfera sa de fascinaţie, adepţi de pretutindeni şi de cea mai diversă formaţie, ajungîndu-se ca în 1974 un nemarxist să afirme că „marxismul nu cunoaşte o altă limită afară de cea a planetei însăşi" (Pierre Masset, **Le marxisme dans la conscience moderne**, Paris, 1974). Cum acelaşi autor recunoaşte, nu este vorba de pătrunderea ideilor marxiste doar printre specialişti şi oameni de cultură, ci este vorba de pătrunderea acestora în însuşi limbajul vieţii cotidiene.

Inainte de a ne întreba ce semnificaţie poate avea imensa pătrundere a ideilor marxiste în masele largi populare, trebuie să ne aplecăm asupra rosturilor pe care, ca oameni ai acestui veac, le conferim reflexiei filosofice. Orice dezbatere care nu-şi află aici punctul de plecare ni se pare sterilă încă de la început.

În aceşti termeni pusă problema, nu putem să nu remarcăm însemnate mutaţii în planul înţelesului pe care, de-a lungul timpului, îl capătă actul filosofării şi filosofia însăşi ca disciplină a spiritului. Astfel, va trebui să recunoaştem că astăzi ne apare cu totul inactuală imaginea înţeleptului care „le ştie pe toate din cer şi de pe pămînt", dar la ale cărui adevăruri mintea omului de rînd nu are nici un chip să ajungă. În condiţiile epocii noastre, cînd fiecare generaţie se confruntă cu probleme nu o dată mult deosebite faţă de cele ale generaţiei precedente, reflexia filosofică nu-şi poate afla eficienţa decît dacă este contemporană experienţei de viaţă pe care are a o lumina. Pe de altă parte, complexitatea vieţii sociale sporeşte astăzi necontenit, intrînd în joc noi şi noi variabile, previzibile unele, dar nu puţine imprevizibile. Faptul acesta impune unei mase tot mai mari de oameni să se deprindă cu reflexia filosofică, în aşa fel încît fiece acţiune umană să fie acţiune gîndită temeinic chiar şi atunci cînd împrejurările cer ca lucrarea gîndului să preceadă sau să însoţească actul. În condiţiile în care nu mai există „colţ uitat de lume", fiecare om este pus în situaţia de a reflecta, sub multiple faţete, asupra actelor sale, asupra problemelor pe care le pune comunităţii umane sau pe care aceasta i le pune lui. Cu un cuvînt, trăim un timp care resimte imperios nevoia de filosofie, dar de o filosofie izvorîtă nemijlocit din orizontul problematic al omului aflat „în situaţie". Sensibil deosebită de filosofia tradiţională, noua filosofie trebuie să fie acel echipament teoretic care asigură gîndirii, indiferent de domeniul concret în cadrul căruia aceasta operează, deschiderea maximă spre nou, maximă rodnicie, dar mai cu seamă maximă operativitate.

Faţă de asemenea exigenţe ale epocii noastre, triumful marxismului în contemporaneitate ne apare nu numai cu totul firesc, dar deopotrivă şi un fenomen legic. Căci marxismul se constituie încă de la început ca o reacţie împotriva filosofării pedante şi desprinse de viaţă, ca un corp de principii şi categorii izvorîte din practica social-istorică şi deschise din principiu devenirii acesteia. Conservîndu-şi integral nucleul reprezentat de spiritul dialectic şi materialist, filosofia marxistă îşi asigură totodată un larg cadru de mişcare şi o supleţe care reazemă gîndirea fără a o încorseta, îi indică făgaşul fertil fără a-i închide unghiul inventivităţii. Astfel fiind, filosofia marxistă se dovedeşte cea mai în măsură să orienteze cu succes omul zilelor noastre în labirintul complex de probleme mai mari sau mai mici ale practicii social-istorice. Triumful ei se explică prin faptul că răspunde modului specific în care epoca prezentă resimte nevoia de filosofie. Iar dacă limitele pînă la care pătrunde sînt cele ale planetei însăşi, cum a început deja să se spună, aceasta nu poate să însemne decît o verificare a viabilităţii ei. Marxismul nici n-a fost vreodată o doctrină în înţelesul tradiţional al acesteia. El s-a vrut de la început o filosofie a maselor, astfel încît, prin ceea ce se petrece astăzi, marxismul este mai aproape ca niciodată de rosturile pe care i le-au conferit fondatorii săi. În plus, par a exista astăzi temeiuri să spunem, că dispar filosofii de cabinet, dispar tratatele fastidioase, dispare limbajul preţios şi, în schimb, reflexia filosofică coboară tot mai hotărît în spaţiul vieţii cotidiene.

D. N. ZAHARIA

C. DIPŞE : „Rodul pămîntului"

DAN VERONA

(Din „Cartea runelor")

Runa 240 : Dosoftei mitropolitul cu şoimul pe umăr

Mai întîi Poezia s-a lăsat
săgetată de Şoim.
Şi iată cum s-a născut şi al Treilea :
ca o pisică sălbatecă s-a născut
la umbra zidului de mănăstire.
Mulţi au văzut în amiaza moldavă
o ciudată pereche :
la pîndă mereu o pisică sălbatecă
şi în văzduh enigmaticul Şoim.
Dar mulţi n-au ştiut
de Inefabila Vînătoare.
Veacul trăia într-o amară copilărie
şi n-a văzut decît un bărbat auster
semănînd mai mult cu sfîrşitul lunii septembrie.
Dar văzut şi aşa
bărbatul acesta n-a fost unul de rînd :
a fost egumen, episcop de Huşi, apoi de Roman
şi a ajuns mitropolit al Moldovei.
A împărţit chilia
cu sideralii paianjeni albaştri
şi cu parfumul de gutui al cărţilor lui Varlaam.
A scris în genunchi o Psaltire în versuri
lîngă apele unui nou Vavilon
plîngînd cu toate cuvintele Limbii Române.
Cei mulţi însă mult mai tîrziu
au văzut Şoimul pe umărul mitropolitului.
Au pus totul pe seama minunii
nepricepînd nimic din Inefabila Vînătoare.

Runa 204 : Grigore Ureche

A bătut cu pumnul în zidul veacului
şi de dincolo a venit un ecou auster.
Nimeni nu-şi mai aducea aminte de nimic
şi-atunci a urcat el pe coline :
un horticultor să curețe via neamului.
Letopiseţul său l-a scris cu unghia mai întîi
pe acel zid dărăpănat al veacului.
Şi-a adus aminte de tot ce-a iubit
stabilind un nou limbaj
cu cei culcaţi în firide de aur.
Asta se întîmpla pe vremea lui Vasile Lupu
şi el era mare vornic al Ţării de Jos
Nu se ştie cînd s-a născut
dar se spune că a trăit cum se cuvine.
A venit vremea
şi s-a prelins în pămîntul Moldovei
precum mierea pe buza unui potir.

Runa 265 : Ion Neculce

S-a născut ca un înţelept.
Nu s-ar spune că privighetoarea
nu i-a cîntat şi lui în nopţi de tîrzie veghere :
aşa se explică celestele pauze
din meditaţiile sale
din tinereţe, scrise pe floare de tei.
În casa bunicii sale
amintirea lui Miron Costin
a băut o încet precum vinul de rasă,
La Stănileşti cu Petru cel Mare a întîrziat
căutînd încercuirii turceşti o fisură :
era atunci hatmanul lui Cantemir Inorog.
Povestea a sfîrşit rău
şi el a luat drumul exilului.
Multe s-au stins în inima sa
însă nu şi amintirea Moldovei :
bolnav a fost de ea pînă la capăt,
Letopiseţul Moldovei
a început să-l scrie fără grabă
la bătrîneţe
cînd se putea numi purificat Ion Lumină.
Nimeni nu se poate îndoi de aceasta :
a trăit ca un înţelept şi s-a sfîrşit ca un înţelept.

Runa 450 : Vasile Alecsandri

A fost unul dintre cei preafericiţi
pentru care destinul poartă mănuşi de mătase.
Mulţi l-au hulit pe nedrept
căci el de la-nceput a purtat semnul Aleşilor.
El a fost Firul cu Plumb
al Doamnei Noastre Limba Română.
Şi n-a stat să taie frunze la cîini
într-o vreme cînd corabiei
i se vedea schelăria :
a fost şi dulgher şi căpitan al Iluziei.
Cu viaţa sa a măsurat veacul
de la un capăt la altul.
N-a fost absent
de la nici o chemare a neamului său
şi în munţii Moldovei
el a plîns ascultînd Mioriţa întîiul.
A ţinut în echilibru balanţa
pe care mereu o înclina îngerul morţii.
Fără el paradisul s-ar fi cojit de pe ziduri
căci a spus un înţelept :
unde veţi vedea un crin
răsărind din apele morţii
şi la coapsa unui cimitir dormind o femeie
cu-adevărat acolo veţi cunoaşte iubirea.
Mulţi s-au înecat rumegîndu-l
şi repede l-au aruncat pe taraba judecătorilor.
Ca pe nişte discipoli îngeri de neştiinţă
i-a iertat însă de o mie de ori.

Chimia luminii

Ceea ce licuriciul ştia de mult

Cunoaşteţi foarte bine lumina incandescentă a becului cu filament de wolfram; neîndoielnic sînteţi familiarizaţi şi cu lumina „rece" a lămpilor cu descărcare în gaze (aşa numitele lămpi cu neon sau cu vapori de mercur). Aceste două sisteme de producere a luminii sînt invenţii umane. În exclusivitate. Există însă o a treia metodă de a produce lumina — pe cale chimică. Sistemul a fost descoperit de natură în urmă cu cca. 200 000 000 de ani şi deşi mecanismul lui a fost descifrat de om înainte de apariţia becului electric, abia acum chimiluminiscenţa intră în inventarul civilizaţiei moderne.

Lumina licuriciului, a viermilor de mare, a bacteriilor ce trăiesc în putreziciunea lemnului sau a ţesuturilor vii e o lumină produsă pe cale chimică. Acum trei sute de ani, sir Robert Boyle, al 14-lea dintre cei 15 copii ai marchizului de Cork demonstra că luminiscenţa e strîns legată de reacţiile chimice ce au loc în ţesuturi. După încă 200 de ani savantul francez Dubois descoperă modul în care natura organizase lucrurile: în corpul licuriciului se află două substanţe, botezate de el luciferină şi luciferază. Prima, atunci cînd se oxidează emite lumină. Cea de a doua accelerează de sute de ori reacţia de oxidare.

De fapt, emisiunile luminoase slabe sînt o proprietate a tuturor ţesuturilor vii — chiar dacă ele nu sînt totdeauna vizibile pentru ochiul uman. S-ar putea spune că există o legătură indisolubilă între viaţă şi emisia de lumină. După unele opinii lumina ar fi emisă de ţesuturile vii ca un mijloc de reglare a activităţii energetice ce se desfăşoară la nivel molecular—fotonii expulzaţi ar constitui surplusuri energetice!

O serie de experienţe efectuate de un biolog sovietic, Gurvitz, au permis chiar avansarea unei ipoteze mult mai îndrăzneţe: „Fluxul luminos — spunea el — este purtător de informaţii, este semnalul care declanşează diviziunea celulelor vecine şi care determină poate programul codificat al viitorului lor apropiat". Poate că semnalele astfel emise ascund secretul grupării celulelor embrionare, a modului în care acestea se identifică în primele faze ale evoluţiei unei fiinţe, organizîndu-se în organe?

Pînă atunci specialiştii în bionică s-ar mulţumi cu descifrarea unei taine de o anvergură mai modestă din punct de vedere al ştiinţei fundamentale dar capabilă să revoluţioneze tehnica iluminării: modul prin care reuşeşte natura să obţină în ţesuturile vii reacţii chimice care să degaje lumină în spectrul vizibil, cu un randament de 100 la sută? Şi aceasta pentru că inginerii au izbutit să obţină lumină pe cale chimică deocamdată cu un randament al reacţiei de numai 10 la sută!

Cea mai cunoscută aplicaţie a acestei performanţe tehnologice o constituie o tijă de plastic comercializată în unele ţări sub denumirea de „Chemlite" sau „Cyalume". Îndoind tija se produce imediat o lumină rece, de culoare verde-gălbui, suficientă pentru a citi un text într-un mediu total obscur, pentru a forma un număr de telefon, a găsi drumul prin casă sau, eventual, o lumînare ori o siguranţă. Deşi slăbeşte treptat lumina emisă de tija amintită poate fi folosită cca. 10 ore. Principiul e acelaşi ca la licurici: două lichide sînt închise, izolate în două fiole în tija de plastic, îndoirea tijei provoacă spargerea fiolelor—lichidele se amestecă... şi iată lumina! Se află în fază avansată un model mai ieftin — în el lichidul va fi activat de un curent produs cu ajutorul bateriilor obişnuite. Dacă ţinem cont că randamentul energetic al becului e de numai 10 la sută iar al tuburilor fluorescente de 35 la sută, cel al noii lămpi chimiluminiscente de 50 la sută — aşa cum ni se promite, e foarte promiţător.

Dintre obstacolele tehnice două ar fi de menţionat ca restricţii importante pentru moment. În primul rînd necesitatea de a obţine lichide extrem de pure: prezenţa apei în proporţie de o parte la un milion anulează funcţionarea lămpii. În al doilea rînd, cel mai înalt randament l-am obţine dacă am izbuti să imităm total natura — adică să lucrăm cu luciferină şi luciferază. Dar pentru a le folosi trebuie să le avem! Afirmaţie banală care constituie însă acum coşmarul multor sute de chimişti — singura cale de a le obţine în condiţii economice o constituie sinteza. Pînă acum a fost sintetizată numai luciferina...

Oricît ar părea de ciudat aplicaţiile bioluminiscenţei sînt aşteptate în alte domenii decît al iluminatului public. Vom putea avea lămpi utilizabile în medii explozive potenţial — mine grizutoase, atmosfere volatile sau pulverulente — dar nu aici e principalul centru de interes. (Din punct de vedere paşnic, desigur, fiindcă aplicaţiile militare sînt numeroase şi importante). Iată de pildă o utilizare interesantă: dacă adăugăm puţină apă unui amestec de luciferină-luciferază, plus o mică doză de ATP (molecula care serveşte transferului de energie în toate celulele vii) emisia de lumină are loc instantaneu. Datorită acestei proprietăţi se construiesc deja detectoare ultrasensibile pentru identificarea micro-organismelor. Cu ajutorul lor prezenţa unor microbi în urină poate fi detectată imediat în loc ca analiza să dureze 24—48 ore. Poluanţii pot fi şi ei decelaţi datorită proprietăţii unor bacterii de a-şi diminua lumina în prezenţa unor anumite substanţe. Au fost stabilite pînă în prezent 500 de bacterii diferite, fiecare asigurînd identificarea unei substanţe specifice. Ele sînt păstrate în stare de congelare şi trebuiesc dezgheţate doar cu 24 de ore înainte de folosire. Ieftine, uşor transportabile ele au şi avantajul unei sensibilităţi neobişnuite, fenomenale chiar: cîteva părţi de substanţă la un miliard. Unele elemente cum ar fi cuprul, manganul, cobaltul sînt detectabile în apă sau aer în proporţii de unu la o sută de miliarde! Preluînd secretul licuriciului, oamenii de ştiinţă au depăşit deja brevetele naturii.

Andrei BANC

SEDIUL BUCUREŞTEAN AL JUNIMII

De mai multe decenii, istoricii noştri literari încearcă să descopere clădirea sau eventual perimetrul circumscris acesteia, unde a funcţionat primul sediu bucureştean al societăţii „Junimea".

În această privinţă au circulat, în timp, o serie de informaţii şi presupuneri neverosimile, care nu au putut fi acceptate şi omologate ca atare.

Prin strădania documentaristei Maria Polojinţev de la Biblioteca Centrală de Stat (care a descoperit şi fotografia inedită considerată a-l reprezenta pe Eminescu) cît şi prin cercetări amănunţite efectuate de către noi în diferite fonduri arhivistice, sîntem în măsură să precizăm că fotografia alăturată elucidează acest aspect mai puţin cunoscut din istoriografia junimistă, adăugînd în acelaşi timp un element inedit în biografia lui Mihai Eminescu.

Clădirea pe care o înfăţişează fotografia (situată cîndva pe strada Romană nr. 71, actualmente strada M. Eminescu) a fost construită între 1865—1866 de către pictorul Constantin Lecca (1807—1887) şi a fost donată testamentar în anul 1867 fiicei sale Cleopatra Lecca.

În ianuarie 1878, cu prilejul spectacolului „Hamlet" jucat pe scena Teatrului Naţional din Bucureşti de compania marelui tragedian Ernesto Rossi, Eminescu o cunoaşte pe Cleopatra Lecca care îi propune închirierea mansardei din strada Romană 71 (geamul din stînga sus).

„... într-o ocaziune nesperată l-am cunoscut pe junele poet Eminescu, cel care a scris în „Timpul" emoţionantul articol „Dorobanţii", citit de amîndouă cu lacrimi în ochi... peste două săptămîni îl voi avea chiriaş în casa din Romană în mansarda unde a locuit răposata Matilda Pascali şi cînd te vei întoarce din drumeţie am să ţi-l prezint cu siguranţă...

... este de o gentileţe neînchipuită, foarte inteligent, frumos, iar mustaţa şi pletele-i negre aduc cu ale prinţilor din poveşti... pare îndrăgostit de mine însă sigur mai mult eu..." (scrisoarea Cleopatrei Lecca adresată unei prietene, scrisoare care se găseşte în original la familia Davilla din Bucureşti).

Se pare că amorul pentru Cleopatra Lecca, de altfel ca şi locuinţa din strada Romană 71, au fost momente scurte din viaţa poetului, fiindcă la puţină vreme, în iunie 1878, mansarda era locuită de viitorul soţ al proprietarei.

În iulie 1878, clădirea este cumpărată de Titu Maiorescu care la rîndul său o vinde în ianuarie 1885 lui Iacob Negruzzi stabilit la Bucureşti ca profesor universitar la catedra de drept comercial.

Fiind „secretar perpetuu" al Junimii şi al revistei „Convorbiri literare", Iacob Negruzzi îşi continuă perseverent activitatea în cadrul societăţii, fiind un puternic şi statornic liant între junimiştii rămaşi la Iaşi şi cei mutaţi în Bucureşti.

Din 15 august 1885 (prima şedinţă) şi pînă în decembrie 1889, în această spaţioasă clădire au avut loc întîlnirile membrilor Junimii, făcînd să răsune, în elegantul salon de la etaj, glasurile acelor oameni distinşi, ctitori de seamă ai scrisului românesc. Pînă în anul 1933, casa a rezistat diferitelor proiecte de sistematizare urbană. Ultimul moment de seamă din acest lăcaş de cultură naţională, s-a consumat în data de 15 februarie 1910, cu ocazia aniversării vîrstei de 70 de ani ai lui Titu Maiorescu.

După ce, cu o zi mai înainte, criticul a fost sărbătorit cu mare fast la restaurantul Bulevard, unde au participat peste 200 de amici, în ziua următoare (15 februarie) un grup întim de vechi junimişti, din Iaşi şi Bucureşti, s-au întîlnit la casa lui George Mironescu din strada Pitar Moşu nr. 5 şi au plecat împreună la Iacob Negruzzi care amenajase salonul de la etaj întocmai cum arătase la începutul perioadei bucureştene a şedinţelor cenaclului. Cu acest prilej s-au rostit toasturi, s-a băut şampanie, iar direcţia „Convorbirilor literare" a oferit sărbătoritului un exemplar al revistei, care apăruse festiv, purtînd autografele tuturor membrilor societăţii.

Aşa după cum îşi aminteşte octogenara Martha Negruzzi, la acest eveniment au participat: Th. Rosetti, Iacob Negruzzi, Delavrancea, Duiliu Zamfirescu, dr. I. Cantacuzino, Emil Gîrleanu, P. P. Carp, Bassarabescu, Arion, Meisner, Sadoveanu, Tutoveanu, Mironescu etc.

Împlinindu-se, la 15 august 1975, 90 de ani de la prima şedinţă a „Junimii" ţinută la Bucureşti, restituim iubitorilor literaturii, această inedită fotografie.

Emil GEORGESCU şi Vasile BAŞA

Slavici şi Gh. T. Kirileanu

La 17 august anul acesta se împlinesc cinci decenii de la moartea strălucitului prozator, moralist şi gazetar remarcabil care a fost Ion Slavici. Aniversarea prilejuieşte o raportare la relaţiile sale cu nemţenii.

Este îndeosebi cunoscută pasiunea lui Gh. T. Kirileanu de-a aduna autografe, documente, cărţi, corespondenţă, reviste adnotate ce-au aparţinut clasicilor „Junimii", de a se informa meticulos asupra existenţei şi creaţiilor lor, de a păstra legături afectuoase şi de documentare cu urmaşii acestor remarcabile personalităţi. Mare parte dintre materialele investigate de cărturarul nemţean au intrat în colecţiile Bibliotecii Academiei R. S. România, altele se păstrează în fondul special ce poartă numele lui Gh. T. Kirileanu din Biblioteca Municipală Piatra-Neamţ.

Printre asemenea dovezi se circumscriu însemnările fugare ale folcloristului şi omului de omenie Gh. T. Kirileanu în urma unor vizite făcute lui Ion Slavici, acasă, la Bucureşti, care-l rugase să-i înlesnească prieteneşte consultarea colecţiei ziarului **Timpul** pe anii 1377, 1878 şi 1879 din biblioteca personală Nicolae Filipescu, acesta cîndva redactor al ziarului ce se cinstise cu jurnalistica lui Eminescu.

Iată ce îşi notase, în două rînduri, Kirileanu:

30 dec. 923

DUC LUI I. SLAVICI:

1. **„Timpul" din 1877.**
2. **Culegere de articole d-ale lui Eminescu, apărute în „Timpul" din 1880 şi 1881. Buc., 1891.**
3. **Icoane vechi şi icoane nouă („Timpul", dec. 1877).**
4. **Scrieri politice şi literare, vol. I (1870—1877), Buc., 1905.**
5. **„Epoca" din 4 april cu art. lui Em. despre Niki Xenopol şi „Semnalul" din 5 fevr. 913 cu art. lui N. Xenopol.**
6. **„Minerva" din 13 mai 914 cu art. lui I. Slavici: „Eminescu şi boierii".**
7. **Războiul din 1877 (art. din „Curierul de Iaşi" şi „Timpul").**

II

Duminică 17 faur 924. **Duminica trecută am dus lui Slavici şi anul 1878 din ziarul „Timpul" (Eminescu). L-am găsit încă bolnav în pat şi foarte descurajat. Zicea că ar fi dorit să trăiască măcar 2—3 ani, spre a-şi aduce la îndeplinire cîteva dorinţi literare.**

Azi m-am dus să-l văd cum mai merge. Se sculase din pat, dar tot se plînge de slăbiciune şi nesomn. Cititul îl obosește. Stăm de vorbă aproape două ceasuri despre limbă. „N-avem dicţionar, n-avem gramatica limbii şi nici istoria ţării noastre. Studiul limbii române în şcoli l-a introdus Maiorescu, îndatorînd pe profesorii cu mai puţine ore (cei de filosofie) să predee şi l. română. Laurian a primit. Răceanu n-a primit. Atunci m-a însărcinat pe mine la cat. de l. română şi fil. la liceul... (am uitat care, din Bucureşti). I-am zis însă lui Maiorescu: eu n-am învăţat gramatică, şi cum o să-mi iau o asemenea sarcină?

— Fă, D-ta, o gramatică, îmi răspunse.

Şi de-atunci m-am apucat de strîns material ani şi ani. Mă înţelesesem cu Eminescu să facă etimologia, Caragiale sintaxa, iar eu rînduirea cuvintelor — lucru care nu se făcuse deloc pînă atunci. Aveam gata în manuscris (peste 400 pagini) sintaxa şi mi-a luat-o poliţia, cînd m-au arestat în 1918. Cînd m-a chemat Romulus Voinescu să mă cerceteze şi să mă puie în libertate, am văzut pe masa lui toate manuscrisele mele (sintaxa, un roman Musculiţa, un studiu filosofic). Le-am cerut. A zis că le ţine la dispoziţia mea, dar după îndeplinirea formalităţilor. M-am dus de mai multe ori după aceea, dar în deşert. Apoi fiindcă lumea mă insulta pe stradă, am trimis pe fiică-mea, dar tot în zădar. Am cerut însumi lui Marghiloman, a zis că-i la Moscova. Am cerut lui Brătianu. Nici un răspuns.

— Aveţi drept să cereţi despăgubire.

— Aş face, dar n-am nici o încredere: n-avem un stat.

Văzînd mirarea mea, adaogă:

— Nu vezi că apare o broşură întreagă asupra ticăloşiilor lui Al. Constantinescu şi nime nu se alarmează. La Teatrul Naţional s-au descoperit pungăşii — muşama. În toate părţile pungăşii fără sancţiuni.

. . . . . .

Ambele însemnări mi-au fost puse la dispoziţie de către regretatul cărturar în august 1958, în primitoarea sa casă (din str. Ştefan cel Mare, nr. 25) din Piatra-Neamţ.

Augustin Z. N. POP

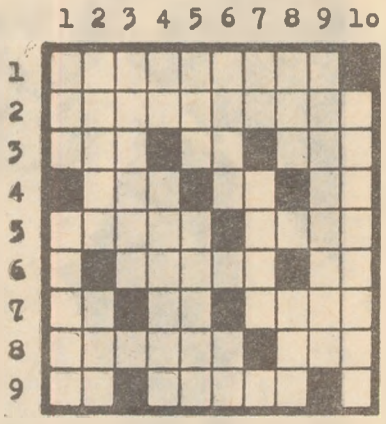

VIEŢI

ORIZONTAL: 1. Şi-a amintit de „Oameni, ani, viaţă"; 2. Defineşte viaţa în „Anywhere ont of the world" („Oriunde afară din lume"); 3. Trăieşte în întuneric — Un oarecare lucru neînsufleţit — Omuleţ (abr.); 4. Nu-i chiar des — În compoziţia guaninei! — Gol, goluţi!; 5. Laureat al premiului Nobel pentru descoperirea mecanismului de reglare a biosintezei acizilor graşi în organism — A obţinut de la Genseric cruţarea vieţii locuitorilor Romei (455 e.n.); 6. Director la „Viaţa Românească" — Sunet la naştere!; 7. Elementul vieţii lui H. Davy (1808), (simb.) — Apar... de două ori în viaţă! — Divinitatea egipteană a perpetuării vieţii; 8. A ţesut din rime „Covorul vieţii" — Sărut (reg.); 9. R! — Surghiunită în Fandataria din cauza vieţii ei aventuroase.

VERTICAL: 1. Localitate nigeriană — Om de ştiinţă transilvănean în slujba vieţii (1753—1792); 2. Marele Thomas cu... „Micile ironii ale vieţii" — Sine-qua-non al vieţii; 3. A zugrăvit plastic „Viaţa Mariei de Medici"; 4. Inedită! — Culegătorii „Vieţii"; 5. Neg (reg.) — Compozitorul corului „Patrie, grădină a vieţii"; 6. Cam lipsit de viaţă — Alter ego!; 7. Un fel de „bun găsit, viaţă!" — Elixirul vieţii mecanismelor; 8. Urma anilor pe faţă — A nu mai mişca; 9. Ne îndeamnă pe note: „Ia din viaţă ce-i frumos"; 10. Autorul versurilor: „Cu mîne zilele-ţi adaogi,/ Cu ieri viaţa ta o scazi".

Dicţionar: EBO, NEC.

Viorel VILCEANU

MOMENT

GEORGE VÂLSAN geograful - poet (1885-1935)

Anul acesta, la 6 august, s-au împlinit patru decenii de cînd s-a stins subit din viaţă, în sanatoriul de la Eforie-Sud, în vîrsta de numai 50 de ani, unul dintre cei mai mari geografi români : **George Vâlsan.**

Elev al lui Simion Mehedinţi şi al geografului francez de renume mondial Emmanuel de Martonne, George Vâlsan s-a impus de la începutul carierei sale printr-o mare putere de discernămînt a faptelor, proceselor şi fenomenelor din natură, printr-un talent deosebit în desenul geografic şi printr-o pricepere rară în sesizarea frumuseţii şi armoniei peisajelor din jur. G. Vâlsan şi-a închegat opera într-un stil de desăvîrşită claritate, deseori cu fragmente de adevărată poezie în proză : **„În ceasornicul viu al Pămîntului s-a mişcat rotiţa apelor curgătoare, care a pus în mişcare rotiţa eroziunii terestre şi cu aceasta au început să se înfiripeze văile. . ."** (Văile. Originea şi evoluţia lor). Lecţie publică ţinută cu ocazia concursului de profesor la Universitatea din Iaşi, în luna mai 1916).

Deşi s-a ocupat cu predilecţie de probleme referitoare la Geografia reliefului, — teza sa de doctorat, CÎMPIA ROMÂNĂ (1915) este pînă astăzi un model de cercetare geomorfologică, ale cărei rezultate ştiinţifice sînt de netăgăduit, — G. Vâlsan a tratat cu aceeaşi competenţă şi probleme din alte ramuri ale Geografiei (Geografia populaţiei, Geografie istorică, Etnografie, Biogeografie, Metodologia geografică, Organizarea învăţămîntului geografic, Cartografie etc.).

La loc de frunte se situează însă lucrările sale despre valea şi Delta Dunării, despre terasele rîurilor din România, valea Prahovei, Dobrogea şi ţărmul românesc al Mării Negre în care, în permanenţă, scoate în evidenţă importanţa structurii reliefului, frumuseţea peisajelor şi necesitatea folosirii lor cu cît mai atentă chibzuială.

Rezultatele cercetărilor ştiinţifice, calitatea de foarte bun organizator şi măiestria lui pedagogică, marea omenie de care dădea totdeauna dovadă, îmbinată cu o desăvîrşită şi discretă modestie, au făcut ca, la vîrsta de numai 31 ani, G. Vâlsan să ajungă — prin concurs — profesor la Universitatea din Iaşi (1916—1919), să fie apoi transferat ca profesor şi organizator al secţiei de Geografie de la Universitatea din Cluj (1919—1929), de unde ulterior a obţinut mutarea la Universitatea din Bucureşti (1929—1935).

Pe baza aceloraşi merite multiple, G. Vâlsan a fost ales, în iunie 1924, membru al Academiei Române, la o vîrstă cînd alţi specialişti sînt încă în faza de început a consacrării lor în ştiinţă.

G. Vâlsan a iubit mult pămîntul patriei şi poporul ei, despre care a scris numeroase articole şi conferinţe, în bună parte înmănunchiate în volumele **Cetatea de Munţi** şi **Pămîntul românesc şi frumuseţile lui.**

Din fragedă tinereţe a colaborat la o seamă de reviste literare („Sămănătorul", „Ramuri", „Convorbiri literare" etc.), o parte din articole şi poezii fiind apoi publicate şi separat (**Povestea unei tinereţi, Grădina părăsită**).

Nici un geograf român nu a intuit mai adînc legătura care există între Geografie şi Poezie, arătînd că : „... din grupul de ştiinţe care se ocupă de Natură, nici una nu se apropie mai mult de Poezie, ca Geografia. . . pentru că Geografia este o ştiinţă sintetică a Naturii. . ., iar geograful este dator să studieze, să explice şi să descrie peisajul în toată complexitatea lui, — de la rocă, relief, climă, ape, vegetaţie, sol şi faună, pînă la populaţie şi economie. . ., pe toate redîndu-le în arealul, lumina, culoarea şi potenţialul lor. . .".

G. Vâlsan s-a îndreptat totdeauna cu dragoste părintească spre studenţi, pe care-i considera fraţi mai mici, ucenici şi colaboratori în munca trudnică închinată progresului Geografiei (**Cuvinte pentru studenţi**).

Deşi, după groaznicul accident feroviar produs lîngă gara Ciurea (Iaşi) în primăvara anului 1917, G. Vâlsan a rămas cu o suferinţă gravă pentru toată viaţa, nu s-a plîns nimănui şi nu a încetat să-şi desfăşoare munca la teren, în laborator sau în cabinet.

Conştient că sfîrşitul îi poate surveni oricînd, nu s-a lăsat biruit de gînduri triste, ci s-a străduit să dea cît mai mult culturii şi ştiinţei poporului din mijlocul căruia s-a ridicat.

Prof. dr. doc. Ion GUGIUMAN

Filmul de actualitate

Analizînd drumul parcurs de cinematografia noastră, de la Eliberare şi pînă în prezent, Călin Căliman (Era Socialistă nr. 15/1975) pune în lumină certele realizări dobîndite, oprindu-se, în acelaşi timp, stăruitor, asupra cauzelor care au făcut ca multe pelicule să fie numai calendaristic de actualitate. Incluzînd printre ele faptul că „investigaţia actualităţii a fost uneori superficială, alteori periferică", sau că „transfigurarea artistică a observaţiilor de viaţă nu s-a produs, s-a scurtcircuitat undeva pe parcursul deloc simplu al realizării unui film", autorul fundamentează succesele înserate între acea creaţie de pionierat care a fost „Răsună valea" şi matura creaţie „Puterea şi Adevărul" pe răspunsul ferm dat, de fiecare în parte, unei comenzi sociale. Cuvîntul de boltă al demersului fiind viaţa, autorul îi mai asociază dimensiunea viitorului, perspectiva care „presupune, în primul rînd, o conştiinţă social-politică şi filozofică superioară a filmului românesc, a tuturor creatorilor din cinematografie".

Concluzie perfect valabilă şi pentru alte zone ale artei, asupra cărora s-ar cuveni să se concentreze mai stăruitor luminile criticii, sintezele oferind, nu o dată, concluzii pe cît de simple, pe atît de revelatoare. Demne de a fi luate în consideraţie, cu toată seriozitatea şi responsabilitatea implicate de actul creaţiei artistice.

Cititori şi cărţi

Pentru cei interesaţi de literatura de specialitate în diverse domenii — matematică, ştiinţe sociale, medicină, sociologie, fizică, astronomie etc., precum şi pentru marele public atît de pasionat de cultură — proză, poezie, teatru, critică literară etc., este foarte importantă problema informării cu privire la apariţia cărţii în librării. Fireşte, planurile editoriale anuale, cît şi caietele de apariţii trimestriale, întîlnite în librării — ca exemplar unicat însă, contribuie într-o anume măsură la informarea cititorului, fără a oferi totuşi precizări necesare în legătură cu data apariţiei cărţilor respective. Credem că pentru a se realiza o informare mai operativă şi mai precisă în privinţa apariţiilor editoriale, ar putea fi relevată ideea unei publicaţii de profil în acest sens, cu misiunea de a aduce la cunoştinţa cititorilor, în fiecare lună, care cărţi noi se vor afla în librării şi vor putea fi procurate de cei interesaţi.

Mihai Steriade la Soveja

Pentru Mihai Steriade, care publica la Paris, în 1930, cartea **Soveja ou le retour du coeur**, prezenţa, la începutul lunii august 1975, pe meleagurile unde s-a născut Miorița, a avut semnificaţia unei noi **întoarceri** care-l leagă şi mai mult de locurile copilăriei sale.

În faţa unei asistenţe numeroase, la 3 august, Mihai Steriade, poetul şi remarcabilul ambasador al limbii şi literaturii române în străinătate, a primit diplomele de membru de onoare al societăţii culturale „Simeon Mehedinţi" din Soveja şi de cetăţean de onoare al comunei Soveja. Despre opera şi activitatea sa au vorbit prof. univ. dr. Gh. Bulgăr (Universitatea din Bucureşti), Mihai Drăgan, din partea Comitetului de conducere al Asociaţiei scriitorilor din Iaşi, Gh. Geană, cercetător la Institutul de filosofie din Bucureşti. Din partea cadrelor didactice din Soveja şi a Comitetului de conducere al societăţii culturale „Simeon Mehedinţi" a vorbit prof. Florica Albu. Evenimentul a fost marcat de citirea unei telegrame de salut şi omagiere a activităţii lui Mihai Steriade, trimisă de Laurenţiu Fulga, prim-vicepreşedinte al Uniunii scriitorilor din R. S. România.

Sărbători sucevene

Desigur că ansamblul folcloric „Hora" de la Suceava nu mai are nevoie de prezentare. În cursul lunii trecute, formaţia a cucerit publicul a nu mai puţin trei festivaluri din Franţa : Le Puy (pe Loara de sus) ; Chateau Gombert (lîngă Marsilia) şi Nisa (Coasta de Azur). Artiştii suceveni au susţinut 14 spectacole, entuziasmînd asistenţa şi recoltînd frumoase aprecieri de presă. Am amintit acest succes deoarece duminica trecută în judeţul Suceava s-au desfăşurat două manifestări de amploare şi în care folclorul a avut rolul principal. E vorba de „Hora la Prislop" ajunsă la a VIII-a ediţie şi de „Baia, veche reşedinţă voievodală", o evocare a trecutului şi cîntare a prezentului organizată pentru prima dată.

La Prislop, în splendidul amfiteatru natural de pe înălţimea pasului Prislop s-au întrecut formaţii din Bistriţa-Năsăud, Maramureş şi Suceava.

Baia, comuna în haine de sărbătoare, începînd cu monumentala poartă de lemn de la intrare şi pînă la ultima casă, a primit mii de oaspeţi din tot judeţul. Au fost organizate expoziţii de artă populară, arheologie, şi arte plastice (Momente din viaţa lui Ştefan cel Mare, de Eugen Ispir). De remarcat echipele artistice din Boroaia, Putna, Siret, Fălticeni şi sugestivul montaj literar prezentat de localnici.

Luni 11 aug. crt. s-a deschis la Suceava cea de a IV ediţie a concursului de interpretare muzicală „Ciprian Porumbescu" din cadrul manifestărilor „Lira de aur". Pionieri şi şcolari din întreaga ţară (peste o sută) concurează la cele mai diverse instrumente, rîvnind la unul din premiile ce se vor decerna în ziua de 23 august.

În cîteva cuvinte

O latură mai puţin cunoscută din activitatea mitropolitului Dosoftei, aceea de cercetător al istoriei poporului nostru, începută încă de pe vremea cînd era simplu călugăr la mănăstirea Probota şi continuată toată viaţa, este studiată de Ion Radu Mircea în ultimul număr al revistei „Magazin istoric". Concluzia : „Situat ca istoric între Miron Costin şi Dimitrie Cantemir, bucurîndu-se de o informaţie bogată şi de o perspectivă istorică destul de largă, Dosoftei ne apare ca un înnoitor al istoriei" ✱ La Muzeul republican de artă o prestigioasă expoziţie : „Portretul rus şi sovietic", cu piese aduse din marile muzee sovietice. De la marii clasici Repin, Serov, Perov, Vrubel pînă la tinerii Sirikov, Karataius, Neledva te întîmpină două secole de artă portretistică ✱ Ultimul număr al revistei „Europe" e dedicat dadaismului şi fireşte lui Tristan Tzara. Colaborează şi Henri Bahar, editorul operei lui Tzara ✱ „Cultura, ştiinţa şi arta în judeţul Galaţi" se intitulează dicţionarul bibliografic întocmit de un colectiv al Bibliotecii „V. A. Urechea" coordonat de Nedelcu Oprea. Cuvîntul înainte e semnat de acad. Al. Graur ✱ Şerban Cioculescu, în ultimele numere ale „României literare" se ocupă pertinent de „Istoria teatrului în Moldova" de T. T. Burada, pe care o consideră „lucrare fundamentală în toate privinţile. Cartea, trasă în numai 690 de exemplare, va deveni o raritate chiar pentru bibliotecile publice. Păcat ! Am fi dorit-o în mîinile tuturor iubitorilor de teatru care preţuiesc în adevărata lor valoare epoca eroică a Teatrului naţional din Iaşi ✱ E în curs de amenajare muzeul de la Cotnari. Printre piesele de rezistenţă : obiecte şi vase preistorice (civilizaţia Cucuteni), piese dezgropate în cetatea geto-dacică de pe Cătălina, vechi unelte de muncă şi instalaţii de vinificaţie, evocarea unor personalităţi legate de Cotnari (Darclée, Cezar Petrescu, Sadoveanu, N. D. Cocea, Al. O. Teodoreanu etc.) ✱ Cu aceeaşi participare impresionantă a formaţiilor folclorice din Neamţ şi Bacău a fost cinstită duminică, 10 august, sărbătoarea muntelui la Durău, sub poalele Ceahlăului. La întrecerea de cîntec, joc şi artă populară au asistat mii de oameni din satele nemţene şi turişti atraşi de frumuseţea acestei sărbători devenită tradiţională ✱ Se dezvoltă Galeria oamenilor de seamă din Fălticeni ca urmare a primirii în donaţie a caselor Ghiţescu. Se va amenaja o secţie nouă dedicată actorilor (Teodorini, Istrate, Matei Millo, Jules Cazaban, Vasiliu Birlic) şi o alta a artiştilor plastici.

N. IRIMESCU

TELE...grame

Despre cîteva constatări

Revenind — pentru a încheia — la excelentul studiu al lui Jacques Thibau aş vrea să constat că, asemenea unui **mare număr de cercetări** din ultimul timp, autorul propune cîteva teme interesante de meditaţie. Aprofundarea fenomenului TV, care se face tot mai simţită, nu putea să nu organizeze acest imens material, să nu generalizeze nişte concluzii, să nu încerce să găsească unele soluţii. Discuţia cea mai aprinsă pe plan internaţional se duce (încă) în jurul definirii trăsăturilor unei emisiuni bune. Nimeni n-are pretenţia că a găsit bagheta fermecată. Şi totuşi, idei interesante se nasc. Iată cîteva (bineînţeles în rezumat) :

✱ Într-o emisiune valoroasă realitatea se manifestă prin funcţia esenţială a micului ecran : a-l face pe om să gîndească ✱ Un moment bun de televiziune dezvoltă curiozitatea, care aduce după sine dorinţa de a şti mai mult despre ceea ce ai văzut, de a citi o carte, de a vedea un spectacol, într-un cuvînt, de a te educa ✱ O emisiune bună înseamnă dezvoltarea interesului oamenilor pentru participare la viaţa socială ✱ O emisiune este interesantă cînd face apel la oameni interesanţi, care au ce spune, care vehiculează cu marile idei ale timpului, care îţi propun găsirea unor soluţii ✱ Orice emisiune bună este un spectacol în cel mai profund sens al cuvîntului, nefiind un divertisment facil, fără urmări pentru minte şi inimă ✱ O emisiune bună este obligată să ţină seama de gustul telespectatorilor, dar, în acelaşi timp, ea este obligată să le propună şi lucruri noi, necunoscute de ei. Riscul de a nu avea din primul moment o cotă de audienţă importantă se compensează prin creşterea ulterioară a interesului faţă de problemele majore ridicate, faţă de reacţia provocată.

Iată cele cîteva concluzii care mi s-au părut demne de a fi prezentate. Aşteptăm şi opiniile dumneavoastră, stimaţi cititori.

Alexandru STARK

SĂPTĂMÎNA TV.

PROGRAMUL I

SÎMBĂTĂ, 16 AUGUST

11,00 Ora copiilor. 12,00 Telecinemateca — reluare. 13.25 Pe drumuri de glorie. 13,45 Vetre folclorice Bistriţa — Năsăud. 16,05 Telex. 14,10 Studiou 75. 14,35 Muzică uşoară. 14,45 Bucureştiul necunoscut. 15,00 Preferinţele dv. muzicale sînt şi ale noastre. 15,50 Telerama. 16,20 Eroii de la Moisei. 16,40 Vîrstele peliculei. 17,40 Caleidoscop cultural-artistic. 18,00 Club T . . . La munte. 19,00 În ciclul **Cîntare omului** „Cu tot ce aparţin acestui pămînt" — emisiune de versuri. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20,00 Teleenciclopedia. 20,45 Film serial „Un şerif la New York". 22,20 24 de ore. 22,40 Mic concert de seară.

DUMINICĂ, 17 AUGUST

8,30 Deschiderea emisiunii. 8,35 Avanpremiera zilei. 8,40 Cravatele roşii. 9,35 Film serial pentru copii „Daktari". 10,00 Vaţa satului. 11,15 Aventurile cunoaşterii. 11,45 Bucuriile muzicii. 12,30 De strajă patriei. 13,00 Telex. 13,05 Album duminical. 15,00 Fotbal : C.F.R. Cluj — Dinamo Bucureşti. 16,45 Spectacol de dresaj hipic de înaltă şcoală. 17,15 Drumuri în istorie. 17,35 Film serial UFO. 18,25 Muzică populară. 18,40 Hans Cristian Andersen : La fotograf. 19,00 Lumea copiilor. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20,00 Film artistic. 21,30 Caleidoscop muzical distractiv. 22,00 24 de ore.

LUNI, 18 AUGUST

16,00 Teleşcoală. 16,30 Emisiunea în limba maghiară. 19,00 Poeme despre femei. 19,25 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20,00 Cel mai bun continuă. 20,55 Tinerii timpului prezent. 21,25 Publicitate. 21,30 Roman foileton : Şi totuşi se învîrteşte. 22,10 24 de ore.

MARŢI, 19 AUGUST

9,00 Teleşcoală. Real şi uman. 9,30 Drumuri şi popasuri străvechi. 9,45 Eroi şi martiri ai ştiinţei : Galileo Galilei. 10,00 Vino iute dorule — muzică populară. 10,15 Film artistic : Vanina Vanini. 12,00 Telex. 16,30 Teleşcoală. 16,55 Publicitate. 17,00 Telex. 17,05 Opereta contemporană românească. 17,25 Scena. 17,45 Cîntec, joc şi veselie. 18,00 Lecţii Tv. pentru lucrătorii din agricultură. 18,45 Muzică distractivă. 19,00 **Teleglob.** 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20,00 Documentar Tv. 20,20 Teatrul liric Tv. : Dreptul la dragoste. 21,40 Program muzical. 22,10 24 de ore.

MIERCURI, 20 AUGUST

9,00 Teleşcoală. 10,20 Meridiane literare. 11,10 Omagiu lui Mihail Vulpescu. 11,40 Turnul de control. Reportaj. 12,05 Telex. 16,30 Teleşcoală. 17,00 Telex. 17,05 Concert de promenadă. 17,20 Pentru timpul dv. liber, vă recomandăm. . . 17,35 La volan. 17,45 Inimile noastre se întîlnesc. . . 18,10 Mult e dulce şi frumoasă. 18,30 Tragerea Pronoexpres. 18,40 Slăvită să fii prin ani de glorie. 18,55 Tribuna Tv. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20,00 Revista economică Tv. 20,20 Telecinemateca : „Tot aurul din lume" o producţie franco-italiană. 21,35 Frank Sinatra în concert Royal Festival Hall. 22,10 24 de ore.

JOI, 21 AUGUST

16,30 Teleşcoală. 17,00 Telex. 17,05 Pentru sănătatea dv. 17,15 La concert. 17,25 Publicitate. 17,30 Din ţările socialiste. 17,40 Opereta în vacanţă. . . 18.00 Enciclopedie pentru tineret. 18,25 Publicitate. 18,30 Muzică. 18,45 Universitatea Tv. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20.00 Mîndră ţară, la mulţi ani. 20,20 Documentar Tv. Acele zile de august 1944. 20,40 Parisul pe note. 21,20 Publicitate. 21,25 Revista literar-artistică Tv. 22,10 24 de ore.

VINERI, 22 AUGUST

16,30 Teleşcoală. 17,00 Emisiune în limba germană. 18,45 Tragerea Loto. 18.50 Din lumea plantelor şi animalelor. 19.05 Mîndră zi a libertăţii. Cîntece patriotice. 19.20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20,00 Seară de teatru : La porţile Severinului. 21,50 Cîntec din inimă. 22,10 24 de ore.

SÎMBĂTĂ, 23 AUGUST

7,45 Ceas de sărbătoare. Film de montaj. 8.00 Transmisie de la demonstraţia oamenilor muncii cu prilejul celei de a 31-a aniversări a Eliberării României de sub dominaţia fascistă. 11,00 România, cîntec fierbinte. 11.30 Drumuri în istorie. Amintirea lui August. 11.50 Cîntă azi întreaga ţară. 12,15 Varietăţi cu. . . păpuşi. 12,30 Program muzical de mare popularitate. 12,45 România anului '80. Film documentar. 13,00 Album distractiv. 16,00 Magazin sportiv. 17,05 Un milion de personaje pentru un singur film. 17,20 De la o melodie la alta. 18.00 Parada stelelor. Moda studioului Hollywood-ului. 18,50 Lumea copiilor. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20,10 Coloanele măreţiei. Spectacol muzical coregrafic dedicat celei de a 31-a aniversări a Eliberării patriei. 21,00 Film artistic. „Departe de Tipperay". 22,20 Un cîntec — o glumă. 22,50 Telejurnal.

SPORT

BALCANICE

În televizorul meu „Diana H2" (îi lipseşte oxigenul), cumpărat de trei luni şi reparat de patru ori, Balcaniada de atletism s-a văzut ca un film pe canalul şapte, intersectat din cînd în cînd cu fel de fel de ... pauze. Dar chiar şi aşa, tot am prins esenţialul : Jocurile balcanice nu mai au acel vechi aer... balcanic, dimpotrivă, prin organizare şi rezultate ele se situează la cotele cele mai de sus ale atletismului mondial. Şi asta întrucît din acest colţ de Europă s-a ridicat, îndeosebi în ultimii ani, o suită de campioni europeni, mondiali şi balcanici, a căror prezenţă impune respect şi admiraţie pe oricare meridian. Iar locul României în acest context este unul de frunte. Deşi nu chiar atît cît ar trebui şi cît s-ar putea. Ca şi în alte sporturi (vezi tenisul) şi în atletism ne bizuim doar pe cîteva personalităţi : Natalia Andrei, Mariana Suman, Argentina Menis, Carol Corbu, Gheorghe Ghipu, Ilie Floroiu. Dar ei nu pot participa la toate concursurile, şi, mai ales, la toate probele. Este cazul Nataliei Andrei şi Marianei Suman care, după ce au adus echipa noastră în finala „Cupei Europei", după reconfortantele victorii de la Montreal, nu au mai putut cuceri „aurul" la Balcaniadă... Simptom al lipsei de formă sau suprasolicitare ?

Cum însă în sport nu e posibil numai să cîştigi, cum şi alţi favoriţi au trebuit să accepte înfrîngerea, o dovadă supremă de sportivitate, de spirit olimpic este acea felicitare a învingătorului de către învins, şi acea consolatoare bătaie pe umăr a celui dintîi către cel din urmă. Şi mai sînt acele ropote de aplauze adresate tuturor de un public el însuşi sportiv, generos şi ... nefolclorizant.

Ceea ce nu se întîmplă la alte jocuri. Cum ar fi fotbalul. Aici spectatorul „participă". Aici omul din tribună se simte specialist. El dă indicaţii. Dacă Sofian se duce „înainte" îl apostrofează. Dacă nu se duce — îl critică. Romilă dă cinci pase bune şi două goluri şi este propus pentru naţională. Tot el greşeşte cinci pase şi şutează de două ori „pe lîngă" şi este trimis — de acelaşi spectator în categoria B. A emite vorbe de duh e una. Dar a scanda cuvinte din fondul periferic, (e vorba de categoria B) numai pentru că eşti „anonimul din tribună", „ocrotit" de tribună, — iată un atentat nu doar la morala sportivă dar la morală în genere ...

Aceste triste fapte se petrec din păcate şi pe stadionul din Iaşi. De aceea sînt de admirat acei băieţi minunaţi de la tribuna a doua care, tot timpul jocului (cît îi ţine vocea) — cîntă. Ei aproape că nu urmăresc jocul, ei cîntă. Şi nu doar pentru „Poli", ci pentru frumuseţea sportului. Sînt aceiaşi care au cîntat pentru „Penicilina" la Iaşi, la Constanţa sau la Sibiu ; care au „cucerit" echipa naţională de handbal (dar n-au fost acceptaţi în Palatul Sporturilor din motivul că „avem şi noi galeria noastră") ; şi al căror cerc ar trebui mereu lărgit astfel încît rotonda din dealul Copoului să devină un imens cor în aer liber. Şi să mai cucerim, pe deasupra, şi „trofeul Petschovschi". Ar fi prea frumos ! Cu cîteva zile înainte de începerea campionatului ne putem îngădui şi astfel de visuri.

INTERIM II

TOP cronica RTv. Iaşi nr. 30

Topul din 17 august 1975

Secţia română

1. Melodiile dragostei — Ol. Panciu + M. Constantinescu (I. Cristinoiu), Mamaia '75. 2. Dacă nu te-ntîlneam — M. Voica (A. Proşteanu). 3. Gărgăriţa — Aurel Neamţu (S. Păuţa). 4. Într-un amurg de vară — M. Pîslaru (N. Demetriad). 5. Pe drumul luminii — Ethos. 6. Baladă — Emin. 7. Cîntec de dragoste şi dor — Estudiantina. 8. Adăpost în calea furtunii — Transfer. 9. Declaraţie de dragoste — C. Constantiniu (C. Dăscălescu), Mamaia '75. 10. Fii lacrimilor tale — Marcela Saftiuc.

Secţia străină

1. Probleme, probleme — Ray Charles. 2. Ding-a-dong — TEACH IN. 3. Tu che sei — I DIK-DIK. 4. Ajută-mă să treacă noaptea — Joan Baez. 5. Bateţi din palme — Peret. 6. Baladă — Tonica. 7. Shame, shame — SHIRLEY. 8. Cine te opreşte — Delicia. 9. Pentru o dragoste — Serge Gainsbourg. 10. Cîntă fetiţo — Corvina.

NIKOS KRANIDIOTIS (Cipru)

Troia

Cine va aduce-napoi zilele toate pierdute ?
Cine va chema vîntul
s-aducă din nou primăvara ?
Cine va vorbi furtunii,
cine va convinge soarele
să desmorţească surîsurile-nghețate ?

Stăm singuri, acum, în picioare,
pe străzile pustii ale Troiei.

Eroii noştri au fost ucişi ;
soţiile noastre-au fost luate prizoniere.
Idolii zeilor noştri
au fost furaţi de cei ce-au plecat.

Focul sacru-al Hestiei pentru totdeauna s-a stins,
în jurul nostru numai ruine mai fumegă.

Nu ne-a salvat — vai ! — înţelepciunea lui Priam.
Nu ne-a folosit la nimic vitejia lui Hector.
Nu ne-a apărat dibăcia profeţiilor Cassandrei.

Plînsul vuieşte adînc pe coridorul pustiu al furtunii,
la răscrucea durerii şi-a nenorocirii.
Plînsul vuieşte adînc pretutindeni
pentru pierduta — şi totuşi preaglorioasa —
cetate-a lui Priam.

Într-adevăr, cît de mare e preţul
pentru mutarea în mit, pentru devenirea eroilor.

Argonauţi

Ţinta noastră e lîna de aur.
Poate că ea nici nu există-n Colhida,
poate că nu-i decît o legendă frumoasă.
Dar ea ne rămîne scopul suprem.

Ştim — nu ne-ndoim nici o clipă —
călătoria va fi foarte grea,
vom întîlni în cale sirenele.
ne va pîndi un teribil dragon,
iar Aitis va ţese minciuni ucigaşe.

În sufletul nostru rămîne speranţa
că pînă la urmă va veni o Medee
chiar şi-nsoţită de-o groaznică soartă.

Ceasul al doisprezecilea

Am ajuns în pragul durerii.
Pasiunile — pînze umflate de vînt,
iar spre Ithaca nu mai există întoarcere.

Aici, credinţa-i reazem slab al soartei,
oamenii trec, însingurați, cu gol în inimi,
şi nici o flacără divină nu mai arde
în vatra rece-a sufletului lor.
Aici, streini sînt toţi, însingurați,
vase-fantome, mute, care călătoresc
răzleţe, fără ţel, fără busolă,
pe lingă stînci de pasiuni şi ură.

Căldura dragostei există, totuşi ;
Ne bucură şi soarele speranţei ;
să înflorească-n ceruri stele, sori,
să înflorească-n lutul tău iubirea ;

Zile de vară

Soarele aprinde piatra,
încinge pămîntul arid.

Nici un fir de iarbă nu mai există,
nici o plantă nu mai respiră
pe hotarele sterpe.

În casa pustie,
sărăcia
umple de umbre pereţii cei albi ...

Băiatul, o revoluţie-nvinsă !
Fata, o dorinţă învinsă !

Tatăl sapă pămîntul uscat,
răscoleşte-n inima amintirilor ...

Idealurile, simple focuri de artificii,
Ideile, mituri şi îndoieli,
litere scrijelate pe-un vechi pergament,
în inscripţiile cimitirului antic.

Singură mama
stropeşte cu amărăciunea-i pămîntul
şi-i aude răsufletul
de dulce-aşteptare, bucurie, speranţă ...

În româneşte de Ion BRAD şi
Antiţa AUGUSTOPOULOS-JUCAN

Kim Ok Hui în rolul principal din filmul „Fata-director"

În vizită la cineaştii coreeni

Între podoabele arhitecturale cu care Phenianul, renăscut din cenuşa anilor de război, se mîndreşte astăzi — este şi Studioul de filme artistice, pe care l-am vizitat în pragul solstiţiului de vară.

Aşezămînt al unei tinere cinematografii, studioul are totuşi o istorie a sa, reprodusă în imagini la dimensiunea unui enorm mozaic : pot fi văzute aici scene din filme binecunoscute cum sînt „Fata care vinde flori", „Marea de sînge" şi „Soarta unui soldat din corpul de autoapărare". Sînt doar cîteva, dintr-o producţie cinematografică astăzi cu adevărat impresionantă pentru drumul parcurs în nici trei decenii de către arta coreeană a ecranului. Într-un număr de şase studiouri, se realizează anual 50 de filme artistice de lung metraj, 50 de filme ştiinţifice, 112 filme documentare şi 14 filme de animaţie.

Studioul coreean de filme artistice, ale cărui construcţii se desfăşoară pe nu mai puţin de patruzeci de hectare, pare mai curînd un district al Phenianului decît sediul unui aşezămînt. Aici se produc anual 30 de filme artistice dar clădirile în care se creează sînt numai o parte din complexul care numără inclusiv corpuri sociale destinate slujitorilor cinematografiei. Arătîndu-mi edificiile rectangulare, solid durate, pentru mulţi ani şi pentru un ritm de producţie ce-şi scurtează mereu termenele — în prezent, un film artistic este gata într-o lună şi jumătate — cineaştii îmi împărtăşesc bucuria de a fi participat la înălţarea lor. Într-adevăr, după cum îmi confirmă Pek Min, primul director adjunct al studioului, într-un interval de circa opt luni, în anii 1973—74, toţi creatorii de film au muncit voluntar la construirea noilor corpuri de clădiri ale acestui studio.

Am străbătut, pe un traseu alcătuit de gazde, cele cinci platouri de filmare, sălile de înregistrare a sunetului, de mixaj, de dublaj, de filmări combinate, de montaj, cabinele actorilor. Ceea ce atrage atenţia oricărui vizitator avizat este, în primul rînd, nivelul dotării tehnice, echipamentul modern care stă la dispoziţia cineaştilor. Pe unul din platouri, unde tocmai se filma o secvenţă de interior din filmul „Tractoriştii" (film inspirat de strădania economisirii a cît mai mult combustibil) am putut vedea, în acţiune, sistemul de iluminare automatizat şi dirijat prin televiziune. De asemenea, şi mutarea decorurilor este automatizată. Cel mai important mi s-a părut însă faptul că toate instalaţiile — chiar aparatele de filmat — sînt produse în Coreea socialistă.

Cu toate aceste condiţii — la nivelul celor mai bine dotate studiouri din lume — cineaştii coreeni nu-şi realizează filmele, cu precădere, pe platouri. Ei preferă să filmeze direct în uzine, pe marile şantiere, pe meleagurile de unde scenariştii au reţinut fapte de viaţă transfigurîndu-le apoi, pentru ca spectatorii să le poată urmări în oglinda măritoare a artei.

De la primul film, realizat aici în anul 1949 şi pînă astăzi, producţia studioului a crescut şi s-a diversificat. Acum, jumătate din producţie se realizează în culori, jumătate pentru ecran lat. Cineaştii realizează filme de la 2 la 28 de acte, atît pentru marele ecran, cît şi pentru televiziune. Aria de inspiraţie este cuprinzătoare : trecutul luptei revoluţionare şi prezentul construcţiei socialiste se articulează în chip armonios în suita repertoriului anual. Am putut vedea, astfel, filme cum sînt „Pentru tînăra generaţie", „Fetiţa care caută o fundă roşie" şi „Soldatul nemuritor" în care portretele unor luptători, bărbaţi sau femei, tineri şi vîrstnici, devin pilduitoare pentru spectatorii de astăzi. Evocarea trecutului, a suferinţelor nemăsurate pe care le-a trăit poporul coreean sub apăsarea unor ocupanţi care nu i-au putut înfrînge setea de libertate, constituie un filon dramatic, de o nesecată forţă educativă. După cum, tot astfel, dăruirea cu care eroii unor filme de actualitate duc ceea ce coreeni numesc „lupta cu viteza", adică înaintarea mereu accelerată spre culmi de bunăstare şi civilizaţie socialistă, oferă exemplu şi imbold spectatorului din sală. Despre un astfel de film, intitulat „Fata-director", pe care l-am văzut în zilele vizitei la Phenian, am avut totodată prilejul să discut cu interpreta rolului principal, frumoasa actriţă Kim Ok Hui care mi-a vorbit despre eroina pe care o interpretează, una din femeile care sînt promovate astăzi în funcţii de conducere şi izbutesc să se afirme în lupta cu inerţia şi rutina.

... Un proverb asiatic spune că, într-o viaţă de om trebuie să scrii o carte, să creşti un copil sau să sădeşti un pom. Copacul matur, cu ramuri viguroase, de un verde mereu proaspăt, sădit la studioul de filme artistice din Phenian cu ocazia turnării primului film, în anul 1949, este martorul creşterii şi afirmării unei cinematografii ale cărei rădăcini sînt adînc înfipte în pămîntul acestei ţări.

Eugen ATANASIU

Un alt mod de a face istoria unei limbi

Acest alt mod de a privi istoria limbii unui popor îl propune şi îl afirmă, pentru limba italiană, în mod practic, pentru oricare altă limbă, din punct de vedere teoretic, lingvistul italian Giacomo Devoto, prin cartea **Il linguaggio d'Italia. Storia e strutture linguistiche italiane dalla preistoria ai nostri giorni**, apărută într-o a doua ediţie cu puţin înaintea morţii sale.

G. Devoto rămîne unul din extrem de puţinii lingvişti umanişti — în sensul plin al cuvîntului — din secolul nostru. Scrierile sale istorico-lingvistice — **Storia della lingua di Roma I fondamenti della storia linguistica, Profilo di storia linguistica italiana** — sînt străbătute toate de ideea că limba este, mai înainte de orice, o instituţie umană, cauză şi esenţă a naturii umane, iar istoria limbii este (trebuie să fie) un aspect al istoriei omului. Evident că teoretic, nimeni nu pune la îndoială esenţa umană a limbii şi nici esenţa lingvistică a omului dar cîţi dintre lingvişti lasă măcar să transpară din opera lor acest adevăr ? !

Ultima carte a lingvistului italian, de o structură singulară, reeditată după numai cîteva luni de la apariţie (Milano, 1974) este pe de-a-ntregul construită din perspectiva acestei concepţii. Concepţia, nu lingvistică doar, dar şi istorică, social-istorică, şi-o exprimă cu claritate umanistul italian în cele cîteva rînduri constituind **nota introductivă**: „Dacă nu se explică şi nici nu se retrăiesc experienţele lingvistice, nu se face istoria nici a Italiei şi nici a altei naţiuni".

Privind istoria Italiei prin prizma limbii, cartea urmăreşte cu atenţie şi expune cu claritate evoluţia ansamblului de variate „coduri" care au permis în toate epocile şi de la o epocă la alta transmiterea de mesaje în interiorul unei comunităţi social-lingvistice. În această evoluţie, care este multimilenară, s-au alternat, în amîndouă planurile : social-istoric şi lingvistic, faze de unitate cu faze de varietate, faze lente cu faze tumultuoase.

De o concentraţie maximă, cartea lui Devoto, care-şi situează întreaga demonstraţie într-o largă şi profundă perspectivă semiotică, pleacă de la primele mărturii ale prezenţei omului pe pămîntul peninsulei şi insulelor italice şi merge pînă în viitor, rămîne, adică, deschisă, printr-un capitol final, de perspective ale evoluţiei limbii italiene. În cele cinci părţi ale cărţii (**De la origini pînă la 500 î.e.n., Latinitatea : 500 î.e.—500 e.n., Evul Mediu: 500—1200, Epoca modernă : 1200—1850, Italia unită, de la 1850 înainte**), care grupează 50 de capitole autorul discută, mai puţin extins unele, mai extins altele, dar cu aceeaşi densitate de idei, şase alternative principale din istoria lingvistic-umană a Italiei:

— relicve şi forme anterioare primului mileniu al erei ;

— începuturile unei tradiţii lingvistice continuată, de la fundarea Romei înainte ;

— involuţie şi fragmentare a acestui patrimoniu în sec. V î.e.n. ;

— înălţarea la o unitate lingvistică, şi în afara Italiei, între sec. IV î.e.n. — sec. II e.n. ;

— involuţie şi fragmentare în Evul Mediu ;

— o nouă înălţare spre unificare, limitată la Italia

Din simpla enumerare a perioadelor delimitate şi definite de Devoto se evidenţiază un aspect central al viziunii sale istorico-lingvistice : procesul evoluţiei limbii este discontinuu, nu lipsit de coborîşuri, aşa cum se întîmplă, de altfel, şi în alte aspecte ale activităţilor umane.

O extindere în timp şi spaţiu de felul acesta, într-o lucrare unică, prin structura ei, dezvăluie în Devoto un savant multiplu, cu preocupări variate, cirmuscriindu-se însă toate unui ax central : paleolingvistică, lingvistică preindoeuropeană şi mediteraniană, indoeuropeană şi latină, italinistică, antropolgie şi semiologie, arheologie şi epigrafie etc., etc.

Antropologia şi arheologia, în spaţiul unei logici şi filozofii umane, de o deosebită inteligenţă şi profunditate, i-au deschis drum şi i-au oferit elemente pentru interpretarea perioadelor celor mai vechi. Pe urmele lui Homo Sapiens, G. Devoto îşi începe excursul său de la primele „suspectări" de existenţă a unui proces de comunicare umană, din vremea deplasărilor de populaţii, în epoca postglacială. Paleolingvistica, lingvistica preindoeuropeană şi mediteraniană, lingvistica indoeuropeană, în spaţiul cercetărilor etimologice şi toponimice, îi permit lingvistului italian să-şi clădească o solidă demonstraţie privind stratificarea lingvistică, începînd cu un cel mai vechi strat-mediteranian, trecînd prin straturile preindoeuropean (etrusc, în primul rînd), indoeuropean şi protolatin pînă la epoca latinităţii, apoi trecerea — prin criza latinităţii — la italienitate.

Italianistica, istoria culturii şi artei cuvîntului, istoria poporului italian fac din Devoto unul din cei mai originali interpreţi ai limbii italiene, în diversele ei avataruri, determinate de atîţia şi atît de diverşi factori : primele manifestări, diferitele limbi literare : siciliană, toscană, bologneză, tradiţii literare dialectale, limbă literară şi dialecte, limba literară şi scriitorii : Dante, Petrarca, Leonardo, Cellini, Ariosto, Manzoni etc., Accademia della Crusca, Milano şi limba literară, unitate politică şi consecinţe, limba literară şi literatura modernă etc., etc.

Il linguaggio d'Italia se afirmă ca o operă cu totul singulară în cîmpul lingvisticii ca şi în cel al istoriei, înălţată din perspectiva macroistoriei, de unde trăsăturile fundamentale şi permanente se instaurează suverane peste cele de detaliu, fără a le înghiţi, şi de unde omul se dezvăluie mai complex, într-adevăr creator de istorie şi nu sclav al istoriei, iar cuvîntul, instrument fundamental prin care el, omul, îşi **construieşte**, nu-şi **spune** doar istoria. Spirit cu desăvîrşire ştiinţific, gînditor profund umanist, într-o vreme în care totul se tehnicizează — cum observă cu amărăciune lingvistul — Giacomo Devoto, lasă prin moartea sa un gol imens în lingvistica italiană.

D. IRIMIA

CRONICA
Săptămînal politic-social-cultural

Colegiul de redacţie : LIVIU LEONTE, redactor şef, ANDI ANDRIEŞ, redactor şef-adjunct, ŞTEFAN OPREA, secretar general de redacţie, N. BARBU, VASILE CONSTANTINESCU

Redacţia şi administraţia : Iaşi, str. V. Alecsandri nr. 8 ; telefoane : 11430, 15847.

Tiparul : Întreprinderea Poligrafică Iaşi, str. V Alecsandri nr. 6.

COOPERATIVA „RADIO PROGRES" BUCUREŞTI

O unitate care îşi valorifică la maxim potenţialul propriu

O problemă de bază care condiţionează continua rentabilizare a unităţii bucureştene, este creşterea eficienţei economice de ansamblu, acordîndu-se deopotrivă atenţie atît funcţiei de producţie cît şi laturii care vizează elementele financiar-comerciale.

Pe măsura valorificării la maxim a potenţialului de care dispune, utilizînd metode şi tehnici moderne, proprii relativ recentei discipline economice cunoscută sub denumirea de marketing, colectivul Cooperativei Radio Progres şi-a însuşit în mod evoluat conţinutul noţiunii de funcţie comercială, străduindu-se să folosească în mod judicios toate căile de promovare a desfacerii produselor, urmărind în acelaşi timp accelerarea rotaţiei fondurilor circulante.

Progresînd şi cuprinzînd tot mai multe laturi ale activităţii de promovare a vînzărilor, marketingul practicat de unitatea bucureşteană s-a impus ca o metodă dinamică, devenind un instrument indispensabil în activitatea cooperativei, în organizarea raţională a producţiei şi concretizarea acesteia.

Introducînd produsele în fabricaţie după studierea atentă a pieţii şi urmărind comportarea funcţională a acestora la cumpărători, Cooperativa „Radio Progres" şi-a căpătat un frumos renume în rîndul beneficiarilor, fiind apreciată pentru calitatea ireproşabilă a producţiei.

În scopul informării cumpărătorilor prezentăm un extras din lista de produse a unităţii :

Nr. crt. 0	Denumirea produsului 1	Preţ 2
1.	Microfon electrodinamic cu stativ masă şi scenă	610
2.	Explozor tranzistorizat ET 100	1 665
3.	Releu de protecţie contra scurgerilor de curent în reţelele trifazate RSN-1 127 V	5 800
4.	Idem RSN-1 — 220 V	5 800
5.	Idem RSN-1 — 380 V	5 800
6.	Idem RSN-1 — 500 V	5 800
7.	Idem antigrizutos RSA-1 127 V	8 200
8.	Idem RSA-1 220 V	8 200
9.	Idem RSA-1 380 V	8 200
10.	Idem RSA-1 500 V	8 200
11.	Transformator TCAD 160 VA 220/24 V	360
12.	Idem TCAD 160 VA/380/24 V	360
13.	Idem TCAD 160 VA/220/12 V	360
14.	Idem TCAD 320 VA/220/24 V	500
15.	Idem TCAD 320 VA/380/24 V	500
16.	Idem TCAD 320/380/12 V	500
17.	Idem TCAD 500/220/24 V	640
18.	Transformator TMA — 63 VA	215
19.	Transformator separator reglabil 1 KVA	4 480
20.	Pilnie acustică conică cu difuzor 4 W	402
21.	Idem 6 W	517
22.	Casetă cu difuzor 2,5 W şi transformator	419
23.	Idem 4 W idem	442
24.	Coloană sonoră 16 W	1 844
25.	Idem 18 W	2 240
26.	Idem 20 W	1 860
27.	Redresor alimentare pentru telefonie 6 V—0,2 A	304
28.	Redresori cu seleniu 6—24—15A	3 894
29.	idem 30 A	4 850
30.	idem 45 A	5 220
31.	idem 12—48V—15 A	4 557
32.	idem 30 A	4 625
33.	Static amplificare 60 W	6 001
34.	idem 80 W	12 481
35.	idem 120 W	18 938
36.	idem 240 W	25 997
37.	Electromegafon 3,5 W	1 582
38.	Tablou pentru laborator fizică	12 470
39.	idem chimie	5 203
40.	Lampă de încălzire cu rezistenţă 250 W	250
41.	Lampă cu vapori de sodiu	811
42.	Interfon simplex automat 10 linii	29 568
43.	idem 15 linii	87 521
44.	idem 20 linii	100 127
45.	Amplificator de linii 4 W	5 514
47.	Stabilizator de tens. ferorezonant 220V—500VA	3 140
48.	Maşină de sudat folii polietilenă 500 mm	21 567
49	Pilnie acustică expon. cu difuzor 3 VA	452
50.	Interfon dispecer manual 5—10 linii	13 949
51	Alimentator univers stabilizat pt. lab. radio	6 050
52.	Tablou cu elemente de prescriere TEP-2	2 041
53.	idem TEP-3	2 625
54.	idem TEP-4	3 035
55.	idem TEP-6	3 721
56.	Priză de protecţie pt. aparat ras	213
57.	Pistol electric de lipit	180
58.	Ciocan electric de lipit 35 W	62
59.	Rezistenţă pt. ciocan de lipit 35 W	17
60.	Motoraş electric 3.5 V	24
61.	Joc aritmetic	28

1.	Amplificator stereo 2×20 W	4 786
2.	Boxă pentru amplificator stereo 2×20 W	2 315
3.	Instrument universal de măsură „Multitest" 50 000 ohmi/V c.c.	2 000
	10 000 ohmi/V c.c.	2 000
4.	Baliză electronică cu lumină intermitentă	183
5.	Închizător magnetic	12,70
6.	Set flori pom iarnă	109,50
7.	Interfon jucărie	272
8.	Trusă interfon jucărie	220
9.	Casetă cu difuzor de 1 W pentru autoturisme	98
10.	Releu electronic pentru temporizare (Regulator ştergător parbriz)	240
11.	Generator ton Morse	127
12.	Indicator tensiune	58
13.	Trusă radio	265
14.	Jucărie electronică Azorică	180
15.	Releu foto amatori	397
16.	Interfon domiciliu	720
17.	Alimentator jucării	120
18.	Ionoderm	1 550
19.	Dispozitiv avertizoare	

Pentru o cît mai completă edificare a prezumtivilor beneficiari vom descrie detaliat patru din produsele curente ale cooperativei :

MOTOR ELECTRIC PENTRU JUCĂRII
3—4,5 Vc.c.

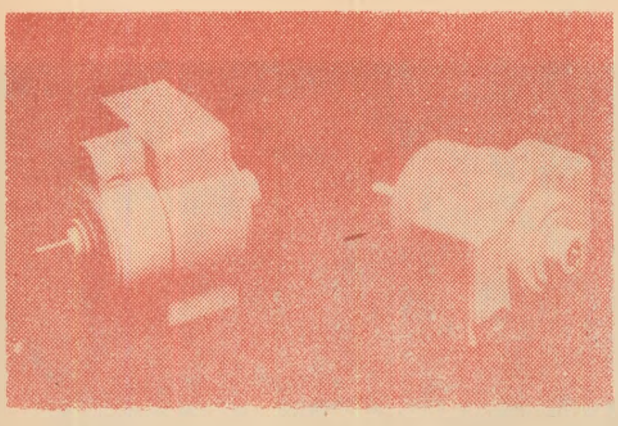

1. **Destinaţie**
Motorul electric este destinat acţionării jucăriilor electromecanice cu consum mic de putere, alimentat de la o baterie de 3—4,5 V.
2. **Descriere**
Produsul se compune din următoarele părţi principale :
— carcasa din material plastic ;
— statorul ;
— rotorul ;
— colectorul şi periile.
În funcţie de modul de conectare la polii sursei de alimentare, axul motorului se poate roti într-un sens sau altul.
3. **Caracteristici tehnice**
— tensiuni nominale 3 V pînă la 4,5 V.
— rezistenţa în curent continuu a înfăşurărilor la rece, min. 1,5 ohmi.
— putere nominală la mers în gol : 1 W.
— turaţia motorului 5 000 ture m./min.
— curentul electric absorbit de la sursă nu depăşeşte 500 mA.
— nu produce perturbaţii radio-electrice la distanţă mai mare de 2 m.
4. **Dimensiuni de gabarit**
Motorul se va înscrie într-un paralelipiped de dimensiunile 30×30×25 mm.
Greutate cca. 30 gr.
N.I.D. 6519—70.
5. **Condiţii de livrare**
Produsul se livrează prin magazinele şi unităţile cooperaţiei şi comerţului.

PREŢUL DE VÎNZARE CU AMĂNUNTUL — 22,30 lei

PISTOL DE LIPIT ELECTRIC
110/220 V — 100 VA

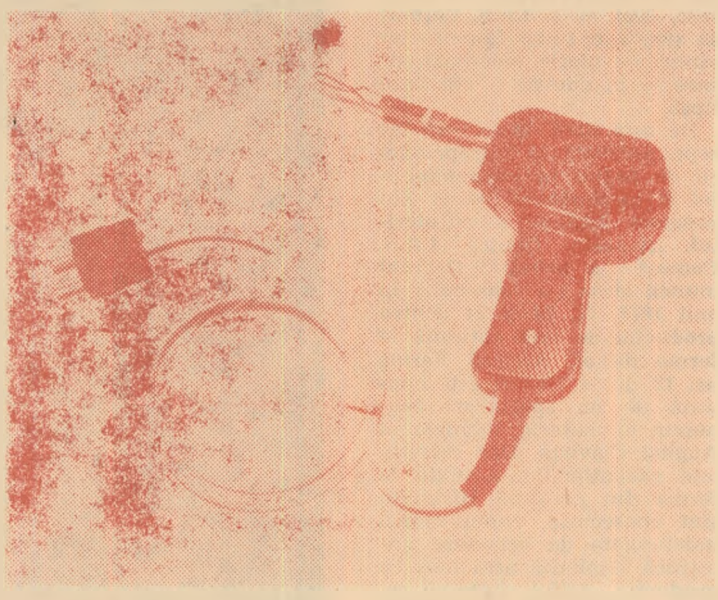

1. **Destinaţie**
Pistol de lipit electric, serveşte la lipirea componentelor de schemă din montajele de radio şi TV, a conexiunilor şi a pieselor metalice mici cu ajutorul aliajelor de cositor pentru lipit.
2. **Caracteristici tehnice**
— Principiul de funcţionare: prin inducţie.
— Tensiunea de alimentare : 110 V sau 220 V — 50 Hz. (prin comutare).
— Puterea absorbită 100 VA+10%.
— Regim de funcţionare intermitent.
— Timpul de topire al aliajului, 10 secunde.
— N.I.D. 6070—73.
— Clasa I de protecţie pentru carcasă.
3. **Dimensiuni de gabarit**
— lungime — 150 mm
— lăţime — 150 mm
— grosime — 55 mm
— greutate cca 0,9 kg.
4. **Condiţii de livrare**
— Pistolul de lipit electric se livrează prin unităţile şi magazinele cooperaţiei şi comerţului, ambalat în cutie de carton cu 2 vîrfuri de rezervă şi instrucţiuni de folosire.
5. **Indicaţii pentru beneficiari**
În comandă se va specifica : denumirea produsului, cantitatea şi luna în care se solicită livrarea.

PREŢUL DE VÎNZARE CU AMĂNUNTUL, 180 lei

PRIZA DE PROTECŢIE PENTRU APARATE DE RAS ELECTRICE

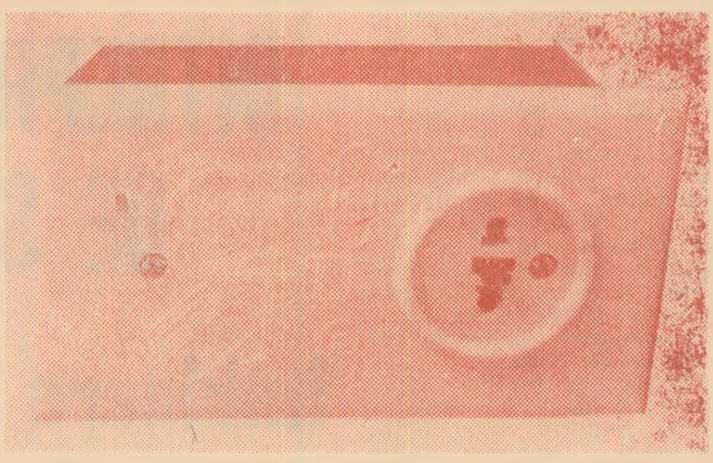

1. **Destinaţie**
Priza de protecţie pentru aparate de ras electrice este destinată să separe galvanic circuitul aparatului de ras de reţeaua de alimentare în umiditate ridicată (peste 90%).
2. **Descriere**
Priza se compune din următoarele părţi principale :
— un transformator 220 V/220 V 50 Hz cu izolaţia între primar şi secundar întărită.
— un releu termic maximal;
— un întrerupător acţionat de fişa aparatului de ras ;
— o priză care permite introducerea fişei aparatului.
3. **Caracteristici tehnice**
Tensiuni de alimentare 120 V sau 220 V.
Tensiuni de ieşire 220 V+5%.
Putere nominală 20 VA±2%.
N.I.D. 5498—70.
4. **Dimensiuni de gabarit :**
— lăţime 65 mm ;
— înălţime 51 mm ; (exceptînd capacul)
— greutate 0,700 kg+0,050 kg.
5. **Condiţii de livrare**
Priza de protecţie se livrează pe bază de comandă.
6. **Indicaţii pentru comandă.**
În comandă se va specifica denumirea produsului, tensiunea de reţea, numărul de buc. şi luna în care se solicită livrarea.

PREŢUL CU RIDICATA DE ÎNTREPRINDERE — 213 lei.

CIOCAN DE LIPIT ELECTRIC
35 W

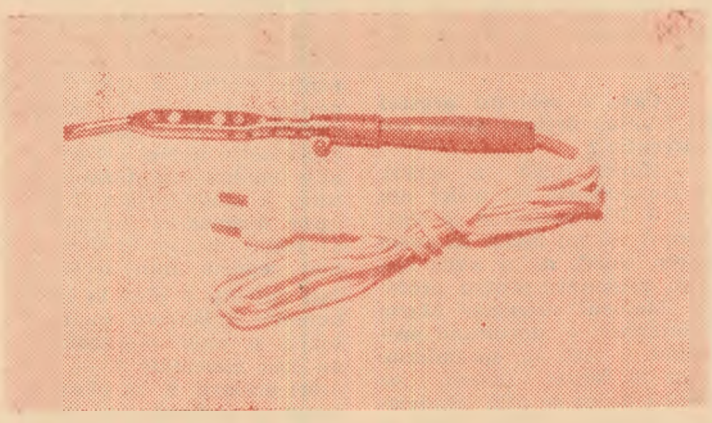

1. **Destinaţie**
Ciocanul de lipit electric serveşte la lipirea componentelor de schemă în montajele de radio şi TV, a conexiunilor şi a pieselor metalice mici, cu ajutorul aliajelor de cositor pentru lipit.
2. **Caracteristici tehnice**
— Principiul de funcţionare: cu rezistenţă electrică ;
— Tensiunea de alimentare 120 V sau 220 V 50 Hz;
— Putere nominală 35 W± 10% ;
— Regim de funcţionare : continuu;
— Timpul de topire al aliajului mai mic de 8 minute;
— N.I.D. 6111—68.
3. **Dimensiuni de gabarit**
— lungime cca 260 mm;
— diametrul cca 18 mm;
— greutate cca 250 gr.
4. **Condiţii de livrare :**
Ciocanul de lipit electric se livrează prin magazinele şi unităţile cooperaţiei şi comerţului, ambalat în cutie de carton, cu un vîrf de rezervă şi instrucţiuni de folosire.
5. **Indicaţii pentru beneficiari**
În comandă se va specifica denumirea produsului, cantitatea şi luna în care se solicită livrarea.

PREŢUL DE VÎNZARE CU AMĂNUNTUL — 62 lei.

În scopul valorificării materialelor imobilizate, Coop. „Radio Progres" oferă, de asemenea, următoarele materiale disponibile :

— Conductor T L Y 19×0,23 mm=250 000 ml.
— Idem 7×0,32=88 000 ml.
— Idem 24×0,20=3 000 ml.
— Idem 19×0,32=18 500 ml.
Conductor T Y 1×0,5 mm=30 000 ml.
— Idem 1×0,7 mm=15 000 ml.
— Idem 1×0,8 mm=36 000 ml.
— Idem 1×1,2 mm=4 500 ml.
— Conducător M Y Y M 3×0,75 mm=40 000 ml.
— Cablu coaxial T C C 2 Y 7×0,20 mm=10 000 ml.
— Conectori din bachelită 2, 4, 5 şi 6 mm.=40 000 buc.
— Bară aluminiu 1/2 T∅120 mm=120 kg.

ÎNTREPRINDERI ŞI INSTITUŢII !

În intenţia de a achiziţiona produsele şi materialele oferite de unitatea din capitală, reţineţi următoarea adresă utilă :

Coop. „Radio Progres" Bucureşti
str. Sfîntul Gheorghe nr. 23, telefon 154630
Ofertanta angajează livrări imediate.

Emil GEORGESCU
Vasile BAŞA

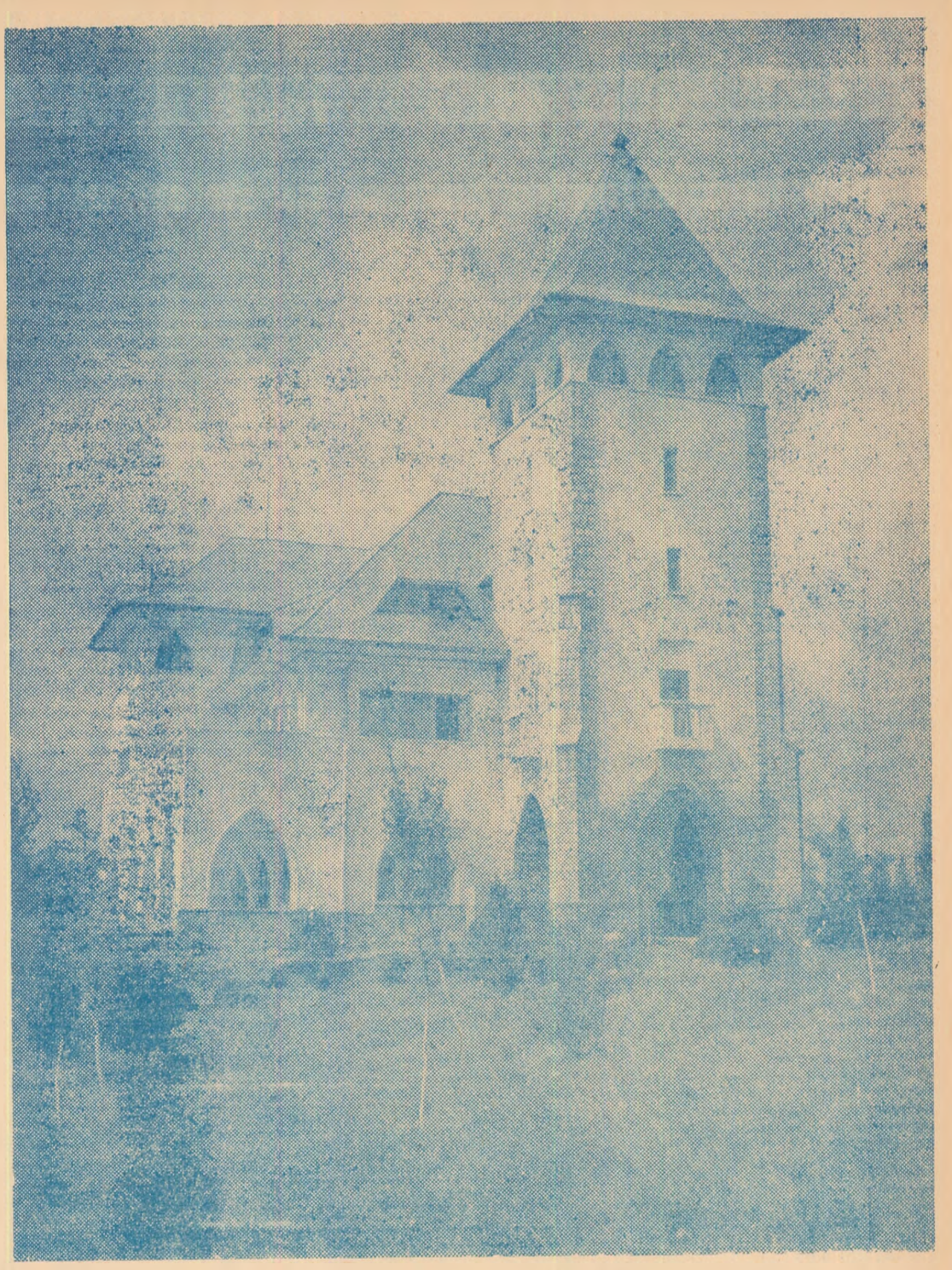

INTREPRINDEREA AGRICOLĂ DE STAT „COTNARI"

îmbinare armonioasă a viticulturii cu zootehnia

Fiecare întreprindere agricolă de stat tinde să aibă un profil propriu conturat de calităţile producţiei de bază: cultura mare, pomicultură, viticultură, pisicultură, zootehnie şi aşa mai departe. Oricine rosteşte cuvîntul **Cotnari** nu se poate gîndi decît la... vestitul Cotnari, fie grasă ca mierea, fie o feteasca parfumată, acel elixir cîntat în romane de Sadoveanu, preamărit de poeţii serioşi şi... tachinat în catrene spumoase de Al. O. Teodoreanu. E firesc, deci, ca şi **I.A.S. Cotnari** să stea sub zodia faimoaselor vinuri cu glorie mondială, de care — în adevăr — nu duce lipsă.

De astă dată, însă, vom începe prezentarea întreprinderii cu sediul în binecunoscutul şi impunătorul castel din preajma Cătălinei — cu **oieritul.** Aceasta fiindcă **I.A.S. Cotnari a primit Ordinul muncii clasa I-a consecutiv în anii 1971, 72, 73 şi 74 pentru producţia de lînă obţinută la ferma de oi.** Această **Fermă nr. 12** de la Deleni este condusă de un specialist recunoscut în materie, tehnicianul Anghel Ciovîrtă. Dar rezultatele excepţionale obţinute la ferma din preajma Hîrlăului sînt consecinţa unei munci îndelungate de cercetare ştiinţifică împletită armonios cu producţia. Astfel, dintr-un articol publicat de ing. Mihai Dincă, directorul unităţii, în „Revista de zootehnie şi medicină veterinară" (nr. 12 — 1973) aflăm că ferma are un efectiv de 7 000 oi rasa Merinos ,o turmă în care se urmăreşte ştiinţific selecţia şi ameliorarea rasei, utilizîndu-se berbeci din rasele merinos de Stavropol, merinos caucazian şi merinos australian ; de asemenea, se urmăresc fătările, creşterea mieilor, igiena generală, furajarea etc. „Tehnologia adecvată acţiunii de selecţie ,scrie autorul, potrivirea perechilor şi creşterea în stabulaţie a tineretului ovin pe tot timpul anului au mărit substanţial potenţialul genetic productiv al ovinelor, ajungînd în 1973 în medie la 9,8 kg. lînă pe oaie tunsă şi luptînd în continuare pentru a depăşi 10 kg. Indicii de calitate, de asemenea, au fost îmbunătăţiţi an de an. După părerea specialiştilor din fabricile beneficiare au fost atinşi şi parametrii de industrializare privind lungimea şuviţei lînii şi fineţea firului. Există o corelaţie pozitivă între greutatea corporală şi producţiile medii şi această corelaţie arată că sînt încă suficiente rezerve pentru sporirea producţiei de lînă în cadrul acestei ferme".

Bineînţeles că lupta pentru sporul de producţie a condus şi la creşterea rentabilităţii. De altfel, inginerul Mihai Dincă are sub tipar şi o broşură intitulată „Cum se poate obţine 10 kg. de lînă la fiecare oaie" (Editura „Casa agronomului" — Iaşi). Iată de ce, pe am adresat d-sale cu

— Nu vi se pare nefiresc ca o întreprindere cu profil viticol recunoscut să fie fruntaşă pe ţară în producţia de lînă ?

— Dimpotrivă. Viticultura şi oieritul sînt profesiuni care se îmbină armonios atît din cauza necorespondenţei cronologice dintre campaniile de vîrf cît şi din intercolaborarea sectoarelor. Astfel, marea bătălie la ciobani se desfăşoară primăvara, la podgoreni toamna. Apoi toate resturile vegetale din vii (finul din benzi, lăstarii de vie, boştina însilozată) merg spre furajarea turmei, în timp ce gunoiul de saivane revine în livezi.

— Care e secretul acestui loc fruntaş deţinut patru ani consecutiv ?

— Munca luată în serios, cu consecvenţă de altfel aşa cum o desfăşurăm şi în viticultură. Să nu uităm că avem marea şansă de a avea oameni pasionaţi pentru profesie. Medicul veterinar Maria Romingher e doctorand, pregătind o teză în specialitate chiar în ferma Deleni, iar alături de ea se află tehnicianul veterinar Petre Vuza şi economistul Paulin Octav, bineînţeles fără a-l mai pomeni pe Anghel Ciovîrtă. Există la Deleni un colectiv de ciobani unul şi unul, de la ceva mai vîrstnici Ion Aisinbraier şi Const. Chihaia, urmaţi de Dumitru Creangă, Const. Borşer, Ion Păduret, Gh. Pînzaru, Const. Boboc şi pînă la mezinul lor Mihai Bezedică.

Toţi sînt coautori ai titlurilor de mîndrie ce onorează întreprinderea noastră în această ramură cît şi a succeselor viitoare, deoarece anul acesta obţinem 10,500 kg. lînă pe oaie tunsă. Precum vedeţi, am trecut cu bine pragul lui 10 kg.

Totuşi, grasa de Cotnari...

— O fi dulce caşul şi urda, o ţine de cald lîna ţigaie, dar grasa de Cotnari e totuşi mai ... fotogenică. Mai ales cînd o ai în pahar, aurie, aromată şi făcînd mărgele de lumină. Iar în această privinţă, Cotnariul rămîne suveran, căci să nu uităm că din cele 425 ha. de grasă aflată în ţară 400 sînt la Cotnari, răspîndite pe o arie oarecum restrînsă, întinsă între Cotnari şi Rădeni — Frumuşica. Cu toate acestea, întreprinderea are 12 ferme hortipomicole : Dealul Măgurii, condusă de ing. Theodor Iroaie, Cîrjoaia (ing. Mircea Tîrnoveanu) Naslău (ing. Aurel Popa), Cotnari (ing. Claudiu Chifan), Juleşti (ing. Mihai Stratulat), Cepleniţa (ing. D. Irimescu), Dealul lui Vodă ing. Adăscăliţei D.) Maxut (ing. Emil Romingher, Velniţa (ing. Leon Zanoschi), Plugari I (ing. Eugenia Pieptu), Plugari II (ing. N. Pieptu) şi Combinatul de vinificare (ing. Ioan Bilius).

Indiferent de au grasă ori alte soiuri, toate aceste unităţi răspîndite pe dealurile din bazinul Hîrlăului, luptă pentru o producţie medie de 5 000 kg. struguri la ha. şi pentru obţinerea unor vinuri demne să poarte eticheta COTNARI. Şi, se ştie, nu e o luptă deloc uşoară această bătălie contra calamităţilor naturii, a dăunătorilor şi a tuturor duşmanilor ce ameninţă rodul de pe spaliere. Nu mai departe anul acesta, au fost aplicate 8 pînă la 10 tratamente împotrive manei, făinării şi altor mucegaiuri şi au fost executate 4 — 5 lucrări aratorii. E un efort continuu şi susţinut care mobilizează întreaga suflare din zonă pentru ca măria sa Cotnarul să ajungă cît mai plin de glorie în budanele Combinatului de vinificaţie. Oamenii din podgorii ştiu că lupta aceasta de zi şi noapte le solicită prezenţe permanente în primele linii şi de aceea nimeni nu se miră cînd, în toiul campaniei, inginerii soţi Iroaie se mută cu întreaga familie la ferma din Dealul Măgură, în felul acesta secretarul comitetului de partid pe întreprindere putînd fi dat exemplu.

Grade ştiinţifice egal grade vinicole

Puterea vinului se măsoară în grade iar calităţile lui în felurite componente chimice. În incinta Combinatului de vinificaţie se află o presă seculară şi alte unelte rămase din vremea cînd podgoritul se baza doar pe normele transmise din generaţie în generaţie. Astăzi, viticultura, oenologia şi celelalte discipline legate de producerea licorii cu atît de mare preţuire aparţin ştiinţei. E firesc deci ca, tocmai pentru a produce grade vinicole, Cotnarul trebuie să se preocupe de grade ştiinţifice. Întreprinderea are o conducere formată din ing. Mihai Dincă, director, inginer şef Valentin Muraru şi contabil şef Gh. Grigore (revenind la Cotnari după 3 ani de transfer la cerere) iar această conducere e legată în principal de organizarea producţiei. La fel cele 13 ferme. Cu toate acestea sau mai bine zis tocmai fiindcă oamenii gîndesc producţia la toţi parametrii, în fiecare fermă se desfăşoară şi o interesantă muncă de cercetare. De pildă, inginerul Th. Iroaie e preocupat în continuare de formele înalte ale culturii viei, de studiul biotipurilor şi de metodele cele mai eficiente de combaterea dăunătorilor, inginerul Emil Romingher îşi pregăteşte teza în pomicultură, Maria Romingher în zootehnie şi Mihai Dincă a susţinut recent referatul „Stadiul actual al cunoaşterii grasei de Cotnari în cadrul tezei sale de doctorat pe tema „Comportamentul agrobiologic şi productiv al grasei de Cotnari", lucrare pentru care a instalat 15 puncte de experiment şi cercetare în plaiurile podgoriei pentru a studia în toate amănuntele viaţa celor 3 soiuri ce fac gloria Cotnarilor : **frincuşa, feteasca şi tămîioasa românească.**

În altă ordine de idei, Academia de ştiinţe agro-silvice în colaborare cu Institutul agronomic din Iaşi a înfiinţat un Centru experimental viti-vinicol la Cotnari cu o tematică în care sînt angrenaţi deopotrivă profesori ieşeni şi ingineri din cadrul întreprinderii. Aşadar, Întreprinderea de stat Cotnari urcă spre modernitate, producţia sa de orice natură fiind rezultatul unei activităţi de înalt nivel ştiinţific şi conştiincios efort în lupta cu natura.